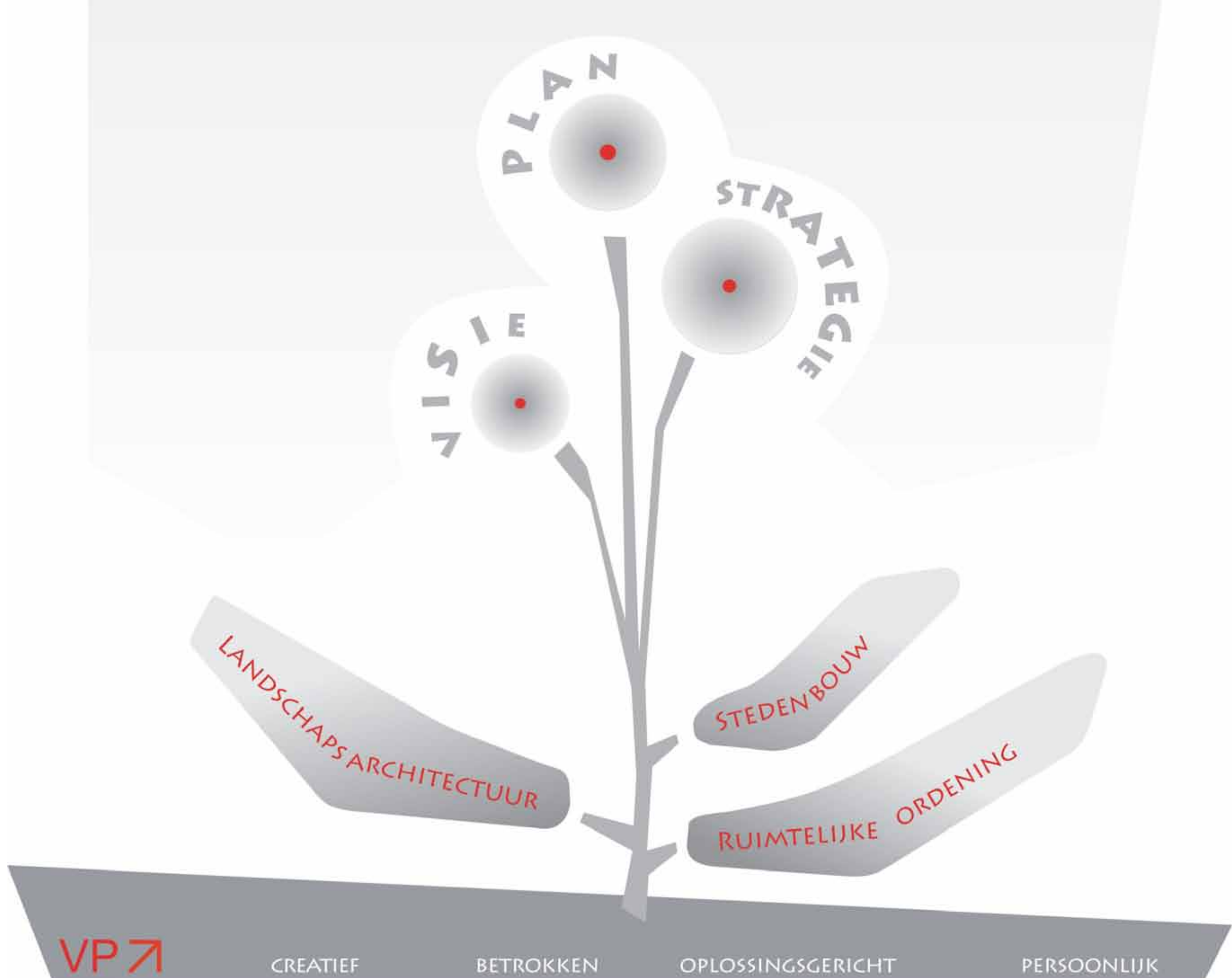

Cultureel Erfgoed

bureaudocumentatie

Cultuurhistorisch Erfgoed

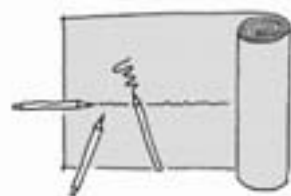
A | INVENTARISEREN

Erfgoedwaarden in beeld brengen.

B | VASTLEGGEN

Erfgoedwaarden vastleggen in beleidsstukken.

C | ONTWERPEN

Erfgoedwaarden vertalen en verankeren in het ontwerp.

Met de invoering van de Erfgoedwet in 2016 is er voor het eerst één integrale wet die betrekking heeft op onze museale objecten, musea, monumenten en archeologie op het land en onder water. Samen met de nieuwe Omgevingswet maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van ons cultureel erfgoed mogelijk. De erfgoedwaarde krijgt meer zwaarte in de Nederlandse ruimtelijke ordening.

De verscherpte aandacht voor erfgoed zit Vollmer & Partners als gegoten. Bij veel van onze visies, analyses, ontwerpen en (bestemmings)plannen speelt erfgoed een centrale rol. Onze liefde voor cultuurlandschappen en de drijfveer die we hebben om ruimtelijke veranderingen te benutten voor kwaliteitsverbetering van onze leefomgeving is een vruchtbare combinatie. Herstellen en verankeren van waardevolle structuren en patronen, het vergroten van de leesbaarheid van het landschap en er opnieuw betekenis aan geven kenmerkt onze aanpak.

In dit document hebben wij verschillende projecten samengevoegd die in schaalgrootte uiteenlopen, maar veel overeenkomst tonen in de wijze waarop wij met Erfgoedwaarden omgaan. Neem gerust contact met ons op als u nader wilt kennis maken of meer informatie wenst.

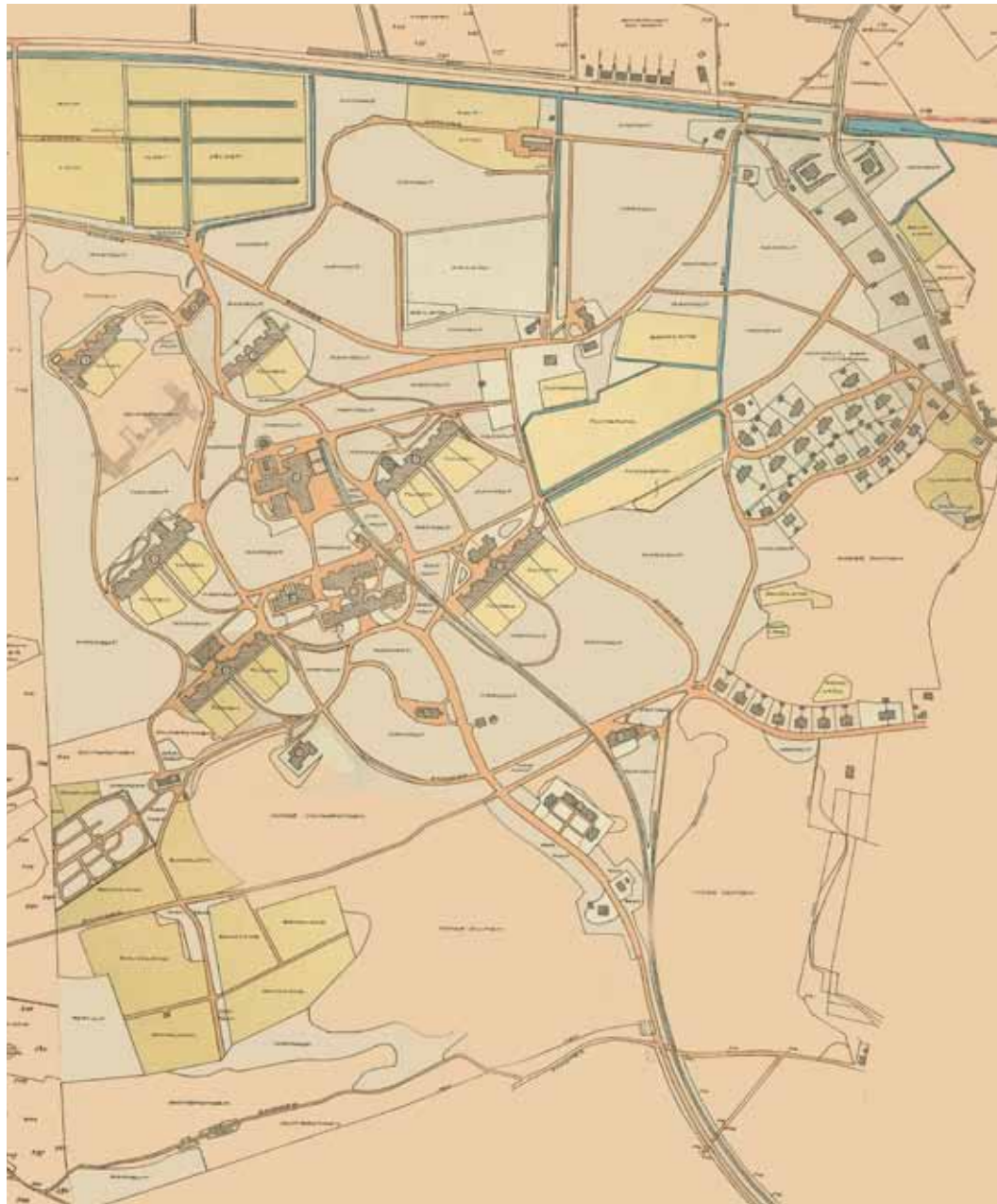
Landgoed Duin en Bosch, Castricum

Fase 1: Ruimtelijke Visie en Stedenbouwkundig Plan

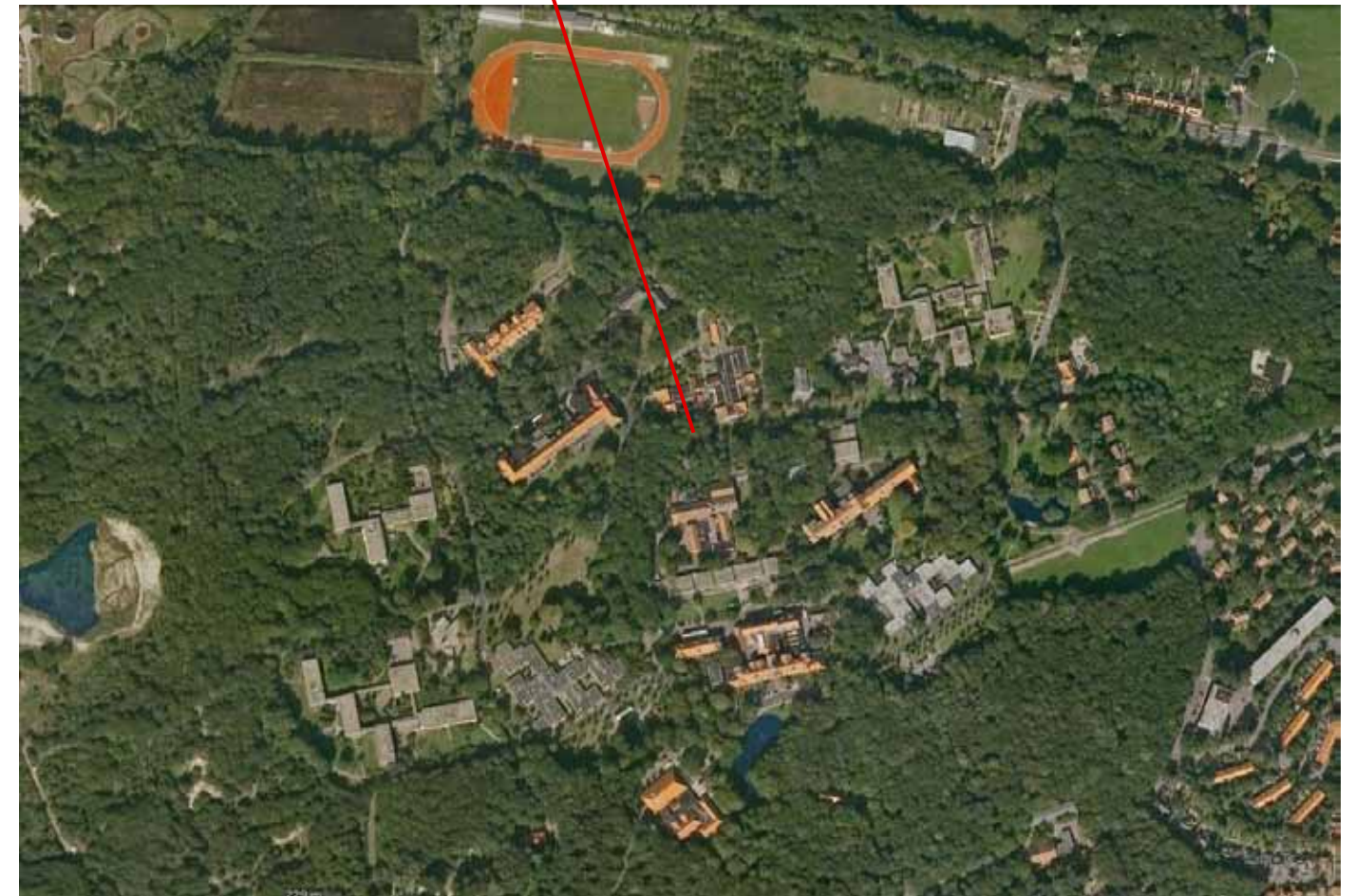
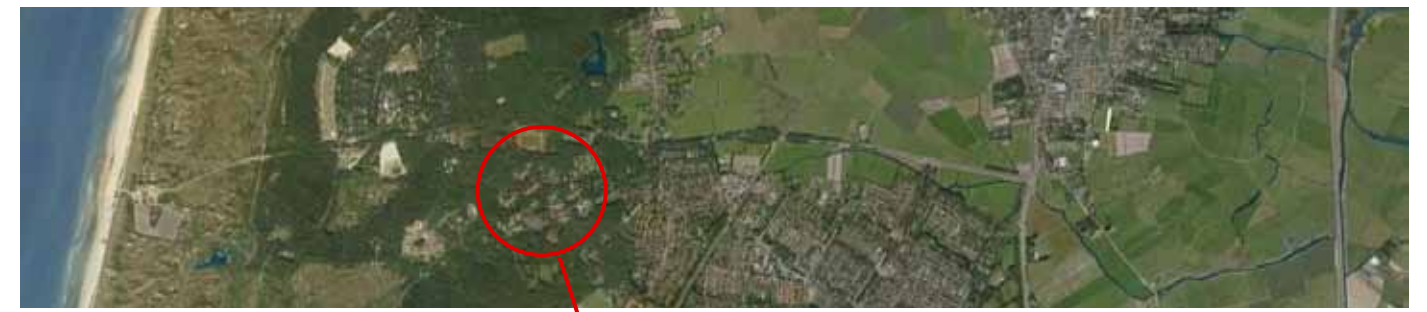
Locatie: Duin en Bosch, gemeente Castricum
Opdrachtgevers: Gemeente Castricum en Parnassia Bavo Groep
Oppervlakte: ca. 90 hectare
Ontwerp: 2008-2009

principe schets

historische kaart, ongedateerd (ca.1940?)

luchtfoto's

Rijksmonumenten lijken als strooigoed te liggen in een waardevol landschap van bos en duinen. Het bijzondere terrein van de instelling voor geestelijke gezondheidszorg Dijk en Duin staat aan de vooravond van grote veranderingen. Een fors deel van de bebouwing zal worden vervangen door nieuwbouw, terwijl een reeks oude monumentale gebouwen in oorspronkelijke luister zal worden hersteld. Nieuw te realiseren woningen op het terrein moeten deze omvangrijke vernieuwing financieel mogelijk maken.

Vollmer & Partners heeft een integrale visie voor het hele terrein ontwikkeld. Het plan combineert het herstellen van een Rijksmonument met het harmonieus inpassen in het landschap van eigentijdse ontwikkelingen op het gebied van zorg, wonen en infrastructuur. Het hergebruik van bestaande elementen en het versterken van aanwezige kwaliteiten vormen daarbij de rode draad. Op constructieve, kritische wijze is de rijke historie ontleed, van stof ontdaan en opnieuw uitgevonden.

Het terrein, dat werd aangelegd aan het einde van de negentiende eeuw, weerspiegelt de geschiedenis van de geestelijke gezondheidszorg in een notendop. Aanvankelijk lag de instelling volledig geïsoleerd en functioneerde als een autarkische enclave met een veelheid aan voorzieningen op eigen terrein.

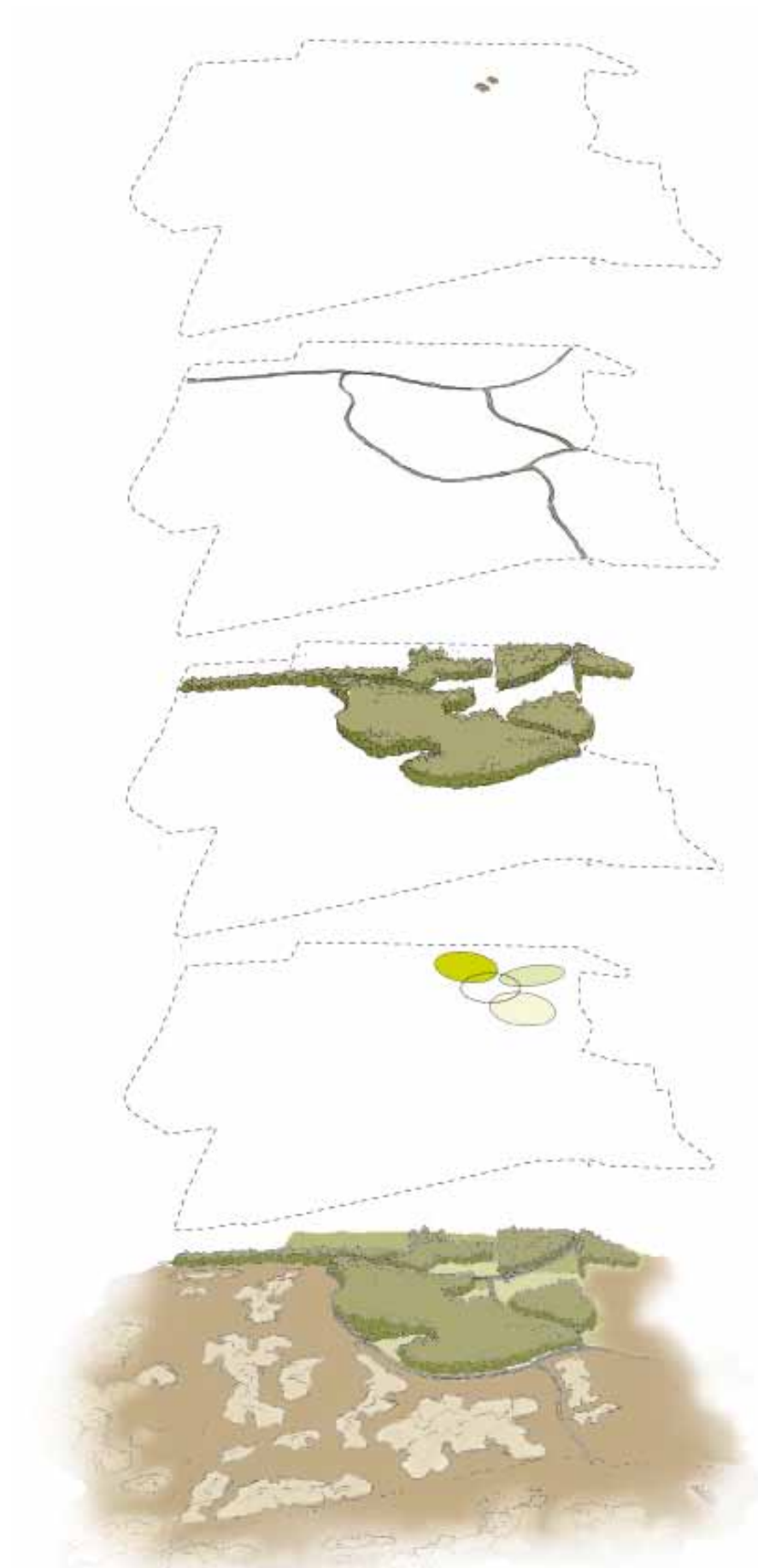
In de twintigste eeuw werd het terrein opengesteld voor publiek en werden op vaak weinig geordende wijze paviljoens grondig verbouwd dan wel gesloopt en vervangen door nieuwbouw. De oorspronkelijke opbouw van het landschap werd daarbij sterk verstoord. De voorgenomen vernieuwing is aangegrepen om het landschap weer tot zijn recht te laten komen en historische lijnen weer op te pakken. De inmiddels sterk verouderde zorgcomplexen worden daarbij stapsgewijs vervangen door passende nieuwbouw.

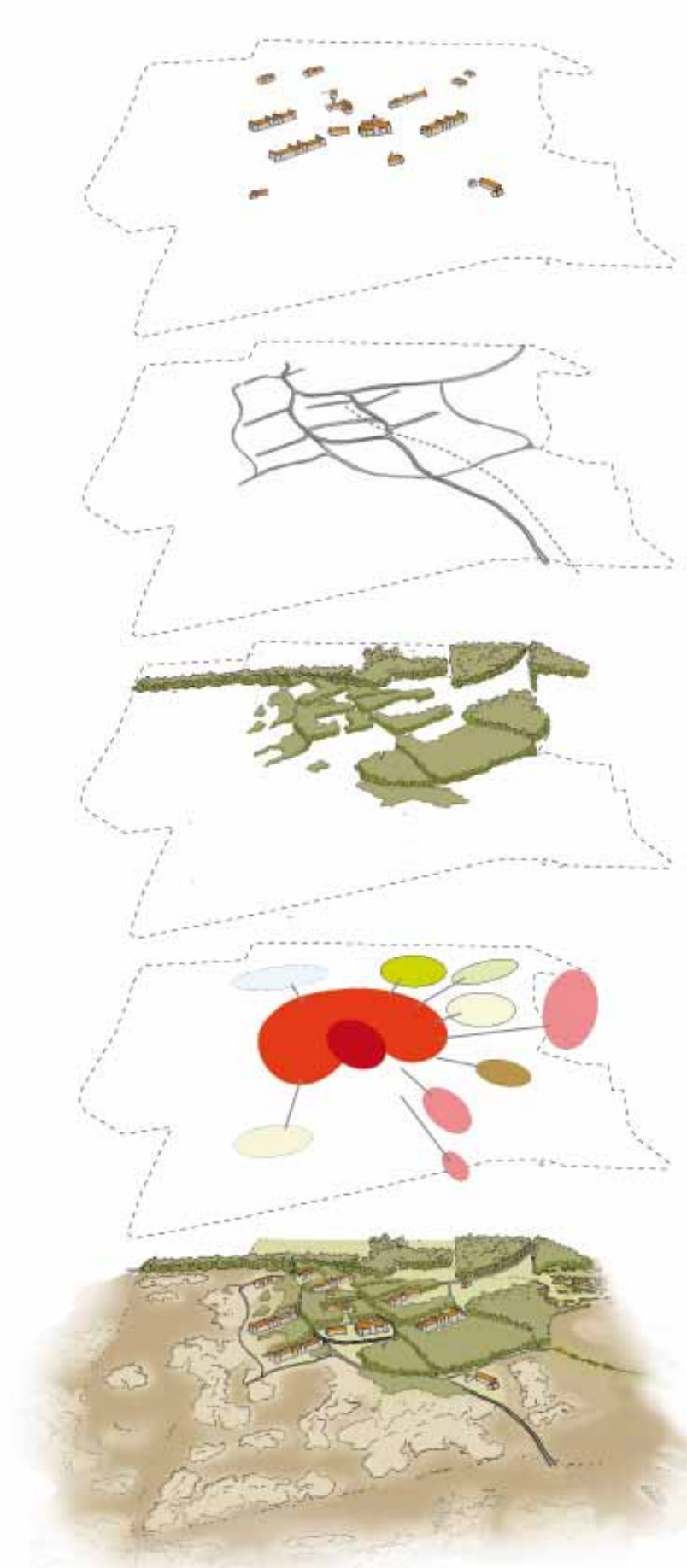
- Koning Willem I sticht in de duinen een model-duinboerderij. Deze boerderij is er nog steeds.

- Psychiatrisch ziekenhuis Duin en Bosch wordt rond 1900 aangelegd in de duinen bij Bakkum. De basis van het terrein is gelegd door architect Poggenbeek, in samenwerking met oprichter Jacobi. Na de aanleg van de tramlijn Castricum-Duin en Bosch in 1904, volgt de bouw van zes paviljoens en het administratiegebouw in Chaletstijl.
- Rond de kern van bebouwing worden diverse voorzieningen aangelegd, die allen te maken hebben met de autarkische opzet van Duin en Bosch. Zowel een moestuin voor voedselvoorziening, een vloeiveld voor de verwerking van het rioolwater, als een electriciteitsvoorziening, een watertoren en een begraafplaats horen daarbij.
- De verbinding met de buitenwereld bestaat uit enkele paden. De belangrijkste verbinding is de spoorverbinding met station Castricum. Deze dient in eerste instantie voor kolentransport maar wordt later ook voor bezoekers en personeel gebruikt.

Stap 1: duinontginning ca. 1850

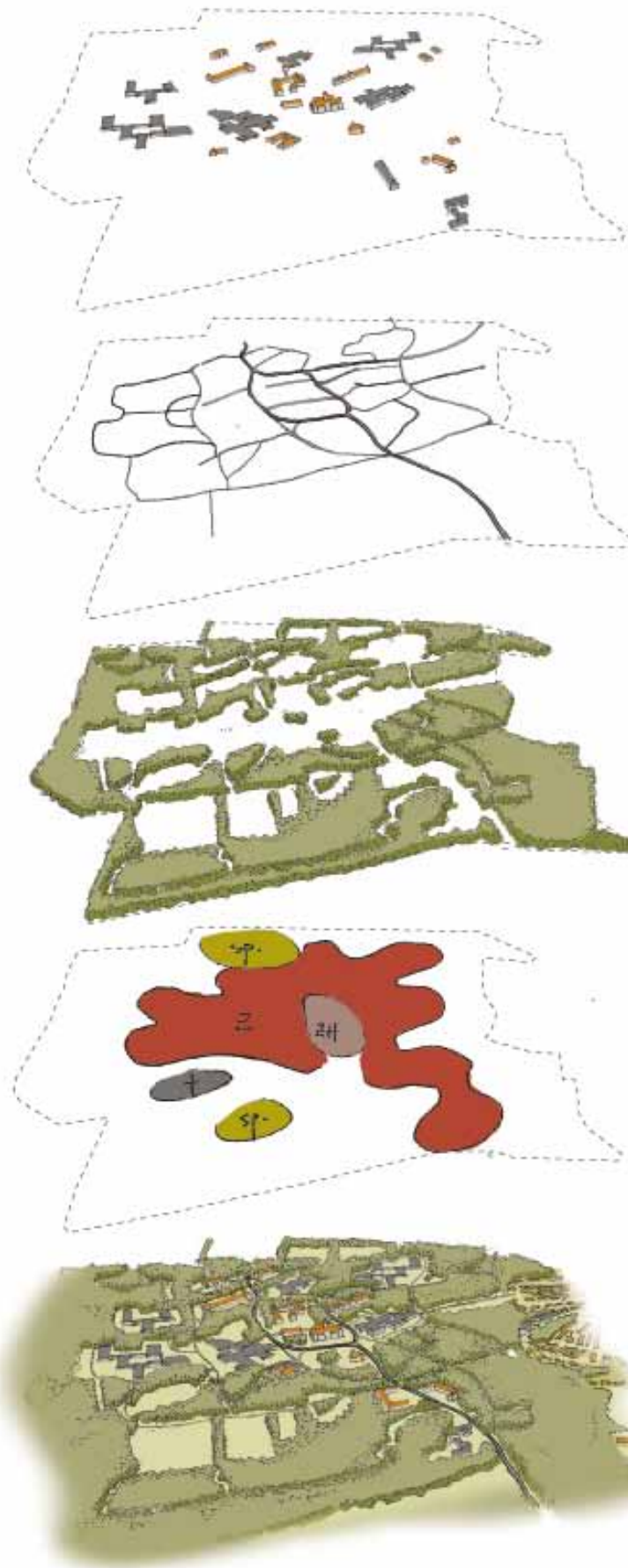
Stap 2: stichting Duin & Bosch ca. 1900

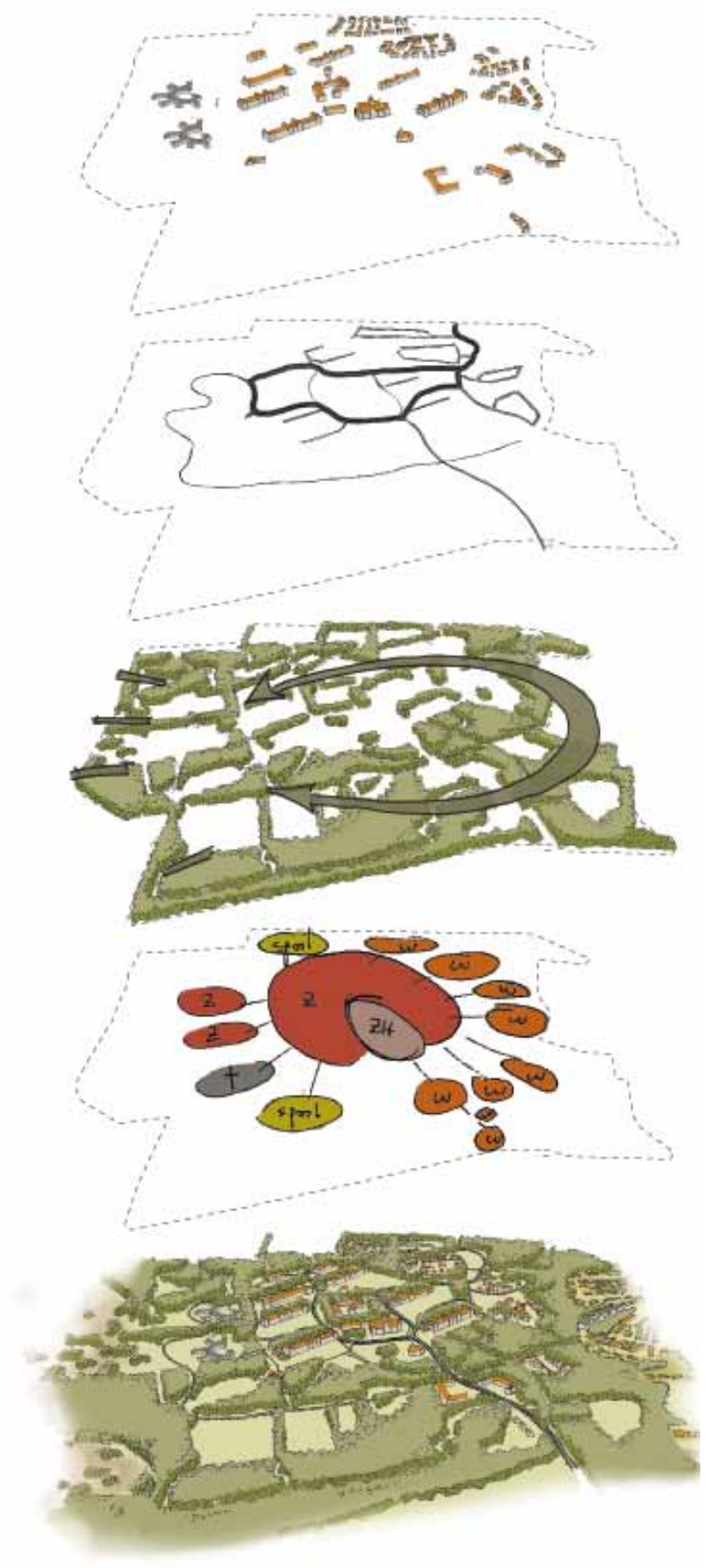
- Door de toename van het aantal patiënten wordt in 1953 begonnen met de modernisering van het terrein door het plegen van nieuwbouw. Dit zorgt voor een aanzienlijke verdichting.
- Door de weinig geordende uitbreiding van het complex met steeds nieuwe gebouwen, verhardingen en beplantingen is de oorspronkelijke opbouw van het landschap niet meer herkenbaar.
- De geïsoleerde ligging is door de oprukkende bebouwing geleidelijk aan opgeheven.

- In 2008 maakt Vollmer & Partners een ruimtelijke visie voor landgoed Duin & Bosch. Nieuwe ontwikkelingen moeten het herstel en behoud van het landgoed financieel mogelijk gaan maken.
- De visie wordt uitgewerkt in een stedenbouwkundig plan. Op basis van de oorspronkelijke structuur worden locaties voor nieuwbouw aangewezen. Om de centraal gelegen nieuwe zorgpaviljoens heen wordt een krans van groene kamers voorgesteld, met daarin kleinschalige groene woonmilieu's.

Stap 3: de 'moderne' tijd ca.1970

Stap 4: Behoud door ontwikkeling vanaf 2010

Het zorgterrein wordt onderdeel van de “gewone” woonwereld. Dit wordt gedaan door:

- Het ontmantelen van het zorgterrein
- Realiseren van “gewone” woningen op het terrein;
- Realiseren van nieuwe woon-zorgvoorzieningen;
- Een open inpassing van de zorggebouwen, zonder (zichtbare) harde begrenzingen;
- Open relatie tussen de verschillende terreindelen middels ontsluiting, fietspaden, recreatieve routes, historisch pad;
- Een open gebruik van groenvoorzieningen zoals sportvelden en een dierenweide;
- Diverse gezamenlijke voorzieningen in het hart zoals een restaurant/taverne, een theehuis, een tuincentrum, een kunstwinkel (deels gerund met cliënten).

Deze transformatie wordt stapsgewijs doorgevoerd. De nieuwbouw van zorg- en woongebouwen gaan hand in hand.

Voor het centrale deel is de oorspronkelijke opbouw als blauwdruk genomen. Het omliggende terrein is geënt op landschappelijke en cultuurhistorische patronen. In het plan is de oorspronkelijke opbouw van het terrein vertaald in een concentrische structuur. In het hart bepalen grote solitaire paviljoens het beeld. De nieuwe paviljoens zullen hier een eenheid gaan vormen met de markante, authentieke paviljoens.

Rond het historische hart wordt een krans van nieuwbouwontwikkelingen gerealiseerd, in aard en opbouw duidelijk contrasterend met de bebouwing in het middendeel. Ze zijn kleinschaliger en hechten zich optimaal in de landschappelijke context. De nieuwbouw is opgenomen in groene pockets en geïntegreerd in de krachtige groene rand om het terrein. Zo zal de eerste indruk bij een bezoek aan Bosch en Duin er een zijn van historische gebouwen in een bijzondere en ruime, landschappelijke setting. Een geoefend oog zal de subtiele manier opmerken waarop de vele bijzondere plekken, zoals de oude begraafplaats, ruimtelijk zijn ingepast.

Bij de inpassing van de nieuwbouw is veel zorg besteed aan de overgangen tussen gebouw en landschap en tussen privé en openbaar gebied. Zo wordt een stevige aarden wal rond de tuinen aan de bosrand aangelegd om rafelranden met schuttingen vóór te zijn. Bosvilla's liggen in een collectieve ruimte, waarbij brede terrassen de overgang vormen. Dit mandelig gebied wordt omgeven met een erfafscheiding die geen dichte visuele scheiding vormt naar het omliggende bos, maar wel voldoende duidelijkheid biedt ten aanzien van de overgang collectief-openbaar.

De voorzieningen worden ontsloten door korte insteken vanaf een compacte ringweg. Alle overige paden zijn bestemd voor langzaam verkeer. Nauwkeurig zijn oude paden bestudeerd en waar mogelijk hersteld of hergebruikt. Het resultaat is een fijnmazige dooradering van het hele terrein. Het voormalige tramtracé vormt hierin een bijzonder element. Ooit was de stoomtramlijn de navelstreng die Duin en Bosch verbond met de rest van de wereld. Nu zal de voormalige trambaan als voetpad worden ingericht, zodat de historische route weer te ervaren is.

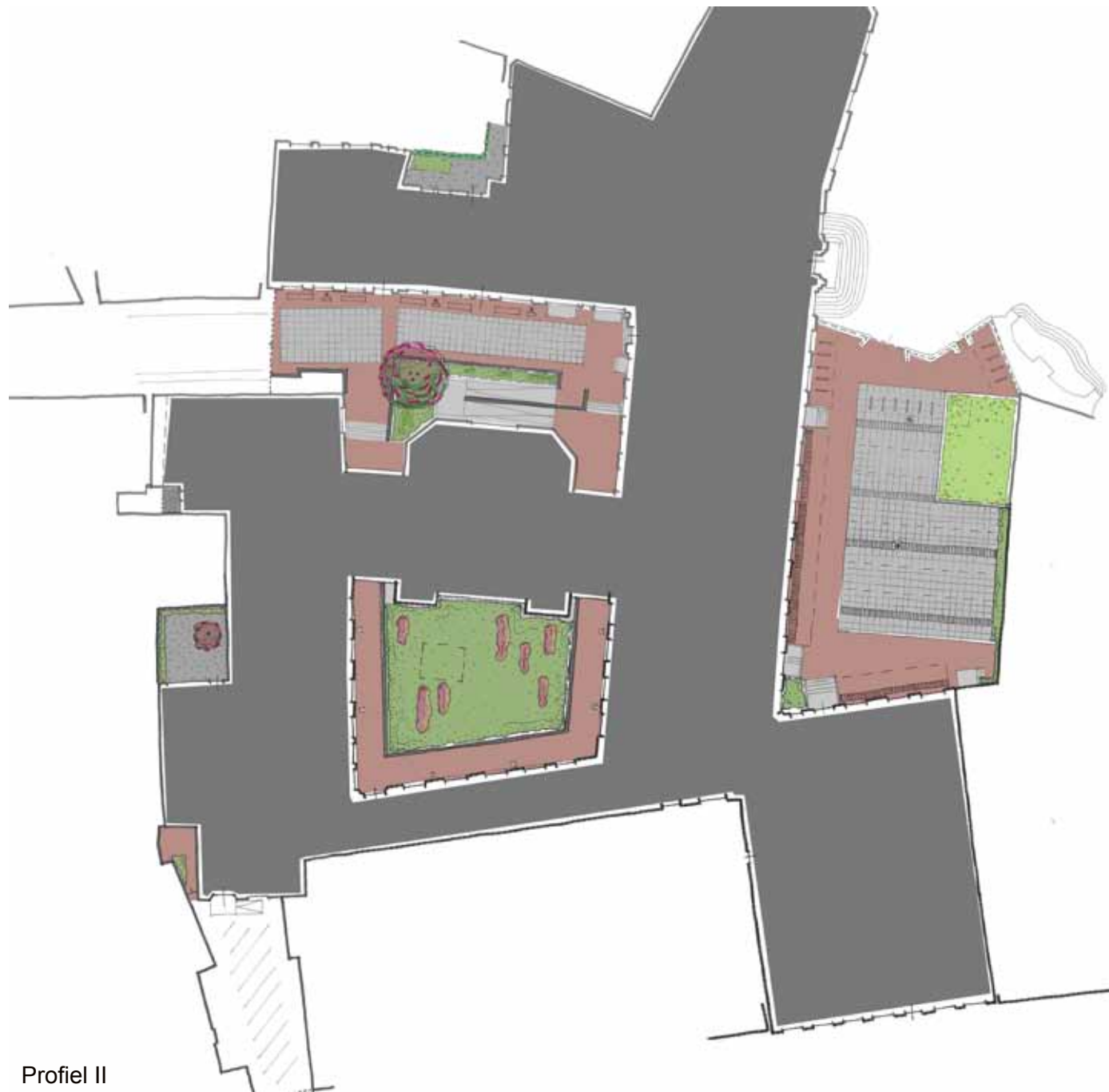
Als een typische toevoeging uit de 21e eeuw krijgt de auto een eigen plek. Parkeerplaatsen worden echter zoveel mogelijk aan het zicht onttrokken. In openbaar gebied worden ze uitgevoerd als compacte en groen ingepaste parkeerplekken in de groene pockets. Parkeerplaatsen bij de nieuwe zorgpaviljoens bevinden zich achter de bebouwing of in een parkeergarage. Incidenteel bezoekersparkeren op maaiveld wordt aan het zicht onttrokken door wallen en hagen.

De duurzame wijze waarop bestaande (infra)structuren en gebouwen zijn ingezet, wordt weerspiegeld in het voorstel voor de landschappelijke inrichting. Ook hier worden aanwezige kwaliteiten opgepakt en versterkt. Belangrijke natuurwaarden op het terrein, zoals de stinzenbeplanting, krijgen verdiend de aandacht. De komende jaren zal het landschap van duinen, rellen en bosschages zoveel mogelijk worden hersteld. Zo komt een betere ecologische aansluiting tot stand met het prachtige omringende duinlandschap. Zo is een uniek terrein voor toekomstige generaties gewaarborgd.

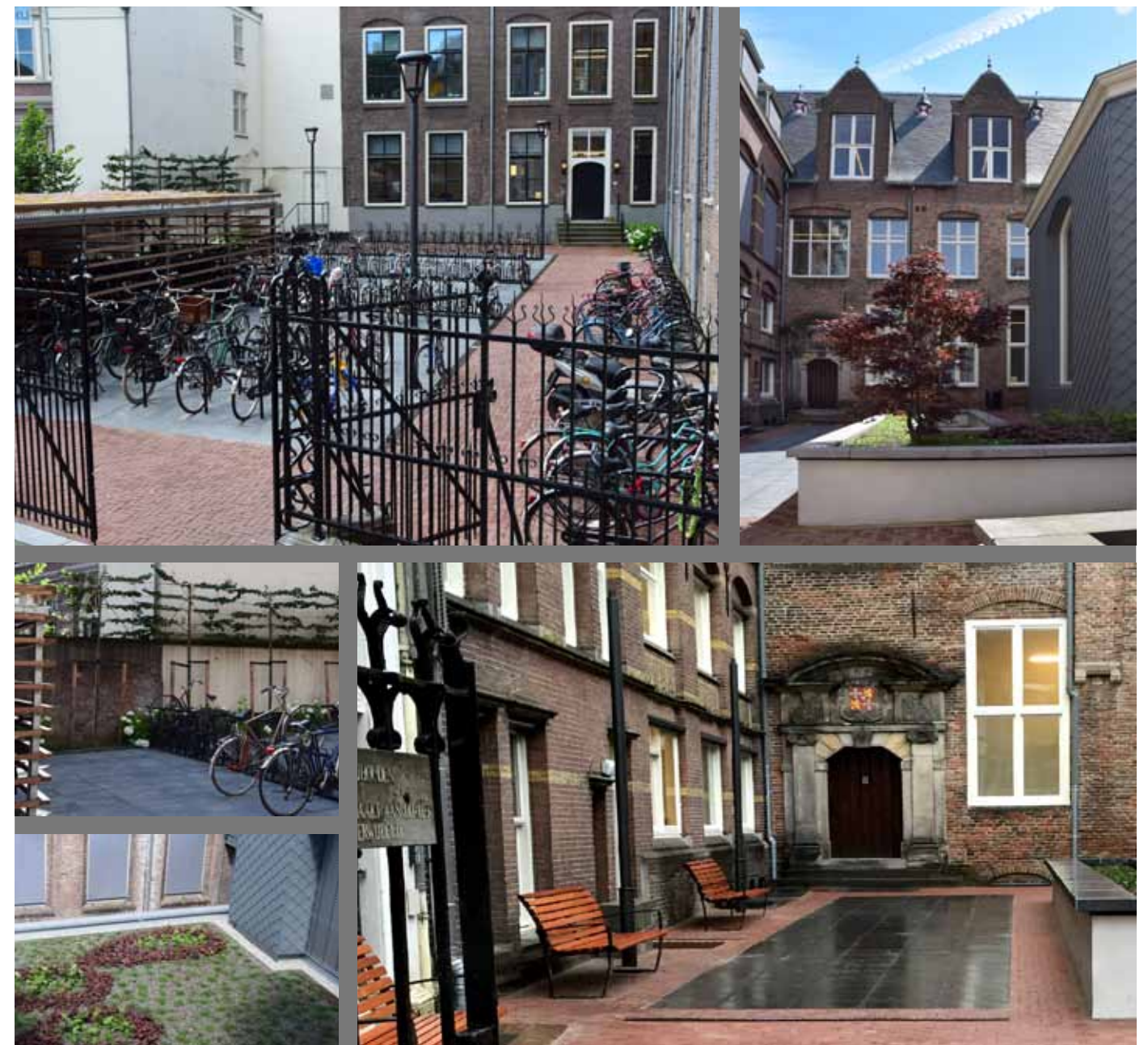

Inrichtingsplan Janskerkhofcomplex, Utrecht

Locatie: Janskerkhofcomplex, binnenstad Utrecht
Opdrachtgever: Universiteit Utrecht
Oppervlakte: ca. 1,2 ha
Ontwerp: 2015
Opgeleverd: 2016

Profiel II

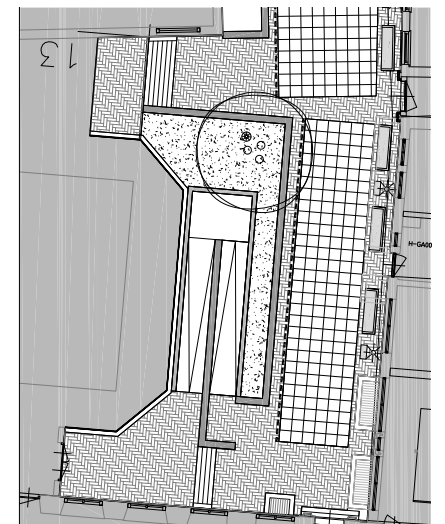

Locatiefoto's

Hartje Utrecht renoveert de Universiteit Utrecht verschillende bouwdelen van het Janskerkhofcomplex. Het historische waardevolle Universiteitscomplex wordt omgeven door acht buitenruimtes. Deze ruimtes hebben wij, in samenwerking met Van Vliet Buitenruimte B.V., vernieuwd en tot een samenhang gebracht.

De buitenruimtes zijn uitgewerkt in een gelijk palet van materiaal en beplanting. Het ontwerp voorziet in de actuele praktische vereisten, maar doet ook recht aan de historische context.

Bij het entreegebied was het de kunst om de sfeer vast te houden, ondanks de grote hoeveelheid fietsen die er gestald wordt. De twee grotere centrale binnenhoven zijn uitgewerkt als een 'kloosterhof nieuwe stijl': in een mooie compositie worden hellingbanen en trappen gecombineerd met weelderige beplanting, die met natuurstenen banden bijeengehouden wordt.

Ruimtelijke visie Margraten

Locatie: Westelijk entreegebied, gemeente Margraten
Opdrachtgever: gemeente Margraten
Ontwerp: 2007

Bedrijventerrein De Slenk, Kortenhoef

Bedrijventerrein nieuwe stijl

Locatie: bedrijventerrein De Slenk te Kortenhoef, gemeente Wijdmeren

Opdrachtgever: Gemeente Wijdmeren

Oppervlakte: ca. 15 hectare

Ontwerp: 2009

situatie nu uitgezoomd

situatie straks uitgezoomd

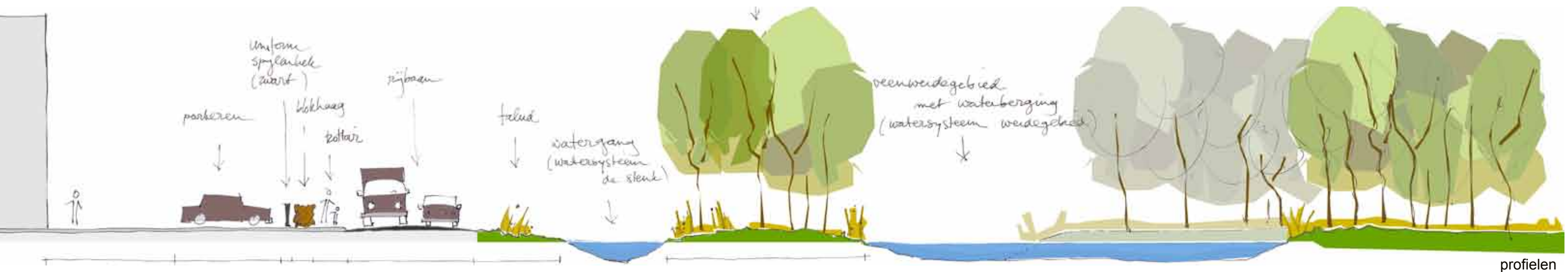
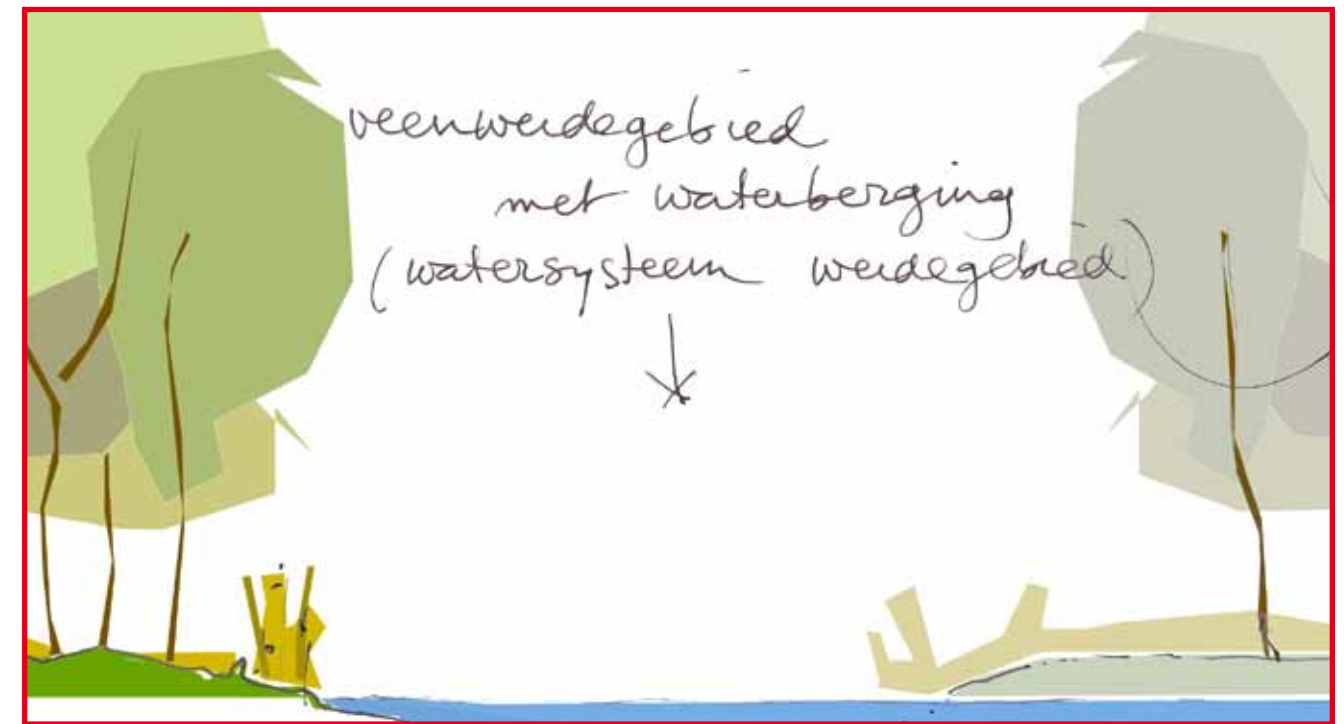
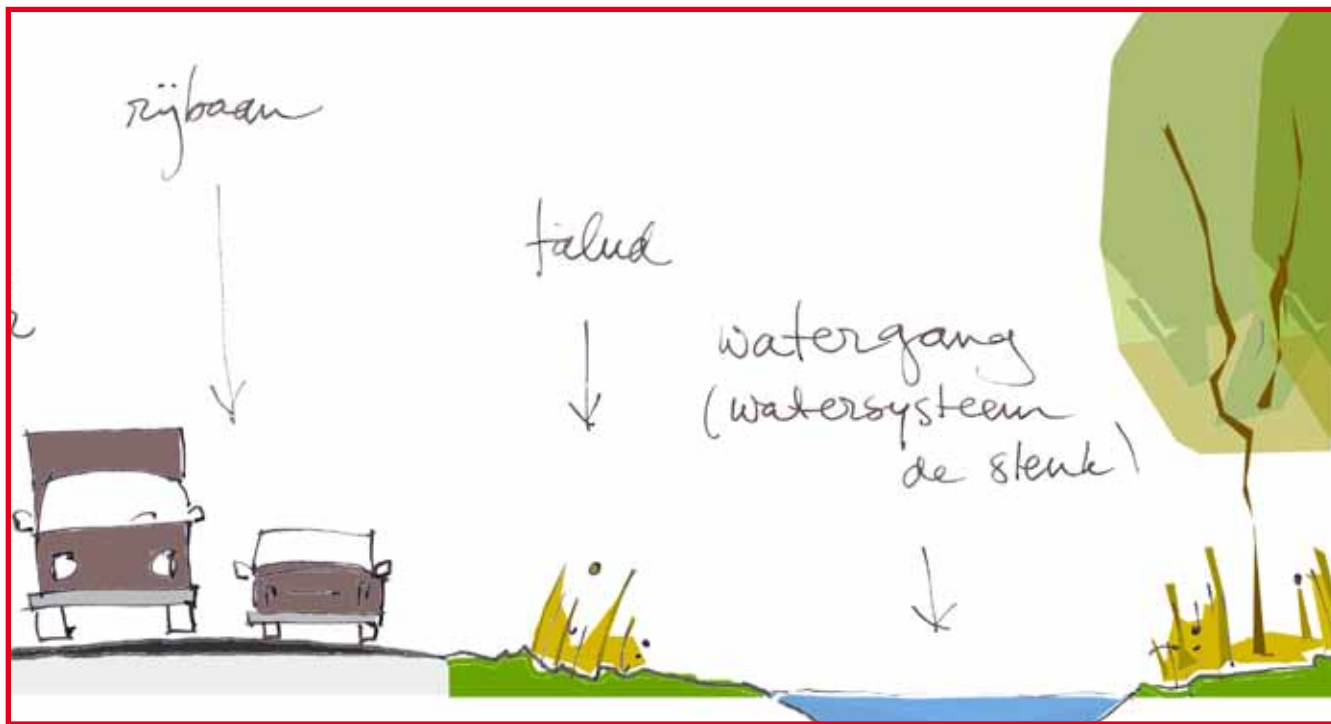
luchtfoto met plancontour

De ligging van het bestaande bedrijventerrein De Slenk in Kortenhoef is bijzonder mooi. Het verrommelde terrein is gesitueerd aan de rand van een waardevol natuurgebied op de overgang tussen verschillende landschappen. Lager gelegen aan de westzijde manifesteert zich het open veenweidelandschap met een fijnmazig slotenpatroon. Aan de oostelijke zijde doemt de rand op van de Utrechtse Heuvelrug.

Het plan voor de transformatie en uitbreiding van De Slenk is niet los te zien van deze grotere verbanden. Het zoekt daarom aansluiting op de herinrichtingsplannen die er zijn om de natuurwaarde van de directe omgeving te versterken.

Een nieuwe randweg rond het bedrijventerrein vormt een heldere afbakening van het terrein. Langs deze weg kan een nieuwe bebouwingsrand worden gerealiseerd van representatieve en architectonisch verwante gebouwen. De breedte van de bebouwing is gebaseerd op het oorspronkelijke slotenpatroon. Het terrein wordt zo de mogelijkheid geboden tot uitbreiding en krijgt tegelijkertijd een heldere begrenzing en een nieuw gezicht.

Het opgestelde beeldkwaliteitplan richt zich op de afstemming van de gebouwen onderling, maar ook op de aansluiting met aangrenzende, kleinschaliger bebouwing.

profielen

visie kaart

locatiefoto's

De randweg wordt de nieuwe ontsluitingsweg voor het bedrijfsverkeer. Het oude lint zal hierdoor worden ontlast en kan in ere worden hersteld. De randweg wordt begeleid door een houtsingel, waarlangs een natuurlijke zone wordt voorgesteld van moerasbosjes binnen een strak slotenpatroon. Deze overgangszone ligt buiten het eigenlijke grondgebied, maar met de herinrichting van het natuurgebied kan hier op worden ingespeeld.

Ter hoogte van de routes op het bedrijventerrein bieden openingen in de groene rand mooie doorzichten over het water. Deze doorkijkjes bieden niet alleen houvast in de oriëntatie maar versterken ook de ruimtelijke belevingswaarde van het terrein.

Met een aanpak die reikt over de grenzen van de locatie is een waardige overgang gemaakt naar het bijzondere omringende landschap. Het bedrijfsterrein nieuwe stijl is stevig verankerd in het landschap en biedt een aantrekkelijk adres voor gebruikers en passanten.

Steelse blikken op de polder en hernieuwde vergezichten vormen een nieuw uitgangspunt.

bestaande situatie

Landgoed Veldwijk, Ermelo

Fase 1: Ruimtelijke Visie

Locatie: Landgoed Veldwijk, Ermelo
Opdrachtgever: Meerkanten GGZ Flevo-Veluwe
Oppervlakte: ca. 118 hectare
Ontwerp: 2007

locatiebeelden

ruimtelijke visie

De psychiatrische zorg kent grote dynamiek en veel onrust. Nog maar kort geleden waren alle pijlen gericht op het decentraliseren van de zorg (vakterm: extramuraliseren) en werden de grote zorgterreinen zoveel mogelijk ontbonden. De verschillende voorzieningen werden verspreid over de omliggende woongebieden. Hier komt men echter op terug. Zowel voor de patiënt als voor de zorgverlening is het verre van ideaal gebleken en de aandacht is dan ook weer gericht op de thuisbasis: de psychiatrische terreinen, zoals bijvoorbeeld Landgoed Veldwijk in Ermelo.

De structuurvisie die wij hebben gemaakt voor Landgoed Veldwijk speelt zich af tegen deze achtergrond. Voor ons lag de kern van de opgave in het thema **integratie**. Ondanks het feit dat een vergaande integratie van de psychiatrisch patiënt in de samenleving voor deze zorginstelling niet haalbaar is gebleken in de vorm van “gewoon wonen tussen gewone mensen”, is de achterliggende sociale gedachte voor ons onomstreden. In de structuurvisie voor Landgoed Veldwijk heeft dit op drie manieren vertaling gekregen:

- 1: Het **positioneren** van de nieuwe zorgvoorzieningen **op de eerste rij**, d.w.z. aan de randen van het terrein en aan de belangrijkste verkeersknooppunten;
 - *gezondheidscentrum Kind & Jeugd bij de rotonde*
 - *gezondheidscentrum Ouderen dicht tegen het oude dorp*
 - *Individueel Verblijf en Autisten tegen de rustige woonbuurt aan*
- 2: Het **spreiden** van diverse **niet zorggerelateerde woon- en werkfuncties** over het terrein;
 - *herbestemmen paviljoen De Klinkert als kinderdagopvang*
 - *herbestemmen van andere oude panden voor sociale woningbouw*
 - *realisatie woningen op het terrein (appartementengebouwen en woningen met tuin)*
- 3: Het **optimaal verankeren** van het landgoed **in de dorpsstructuur** van Ermelo;
 - *het doortrekken van voet-en fietspaden over het terrein*
 - *uitbreiden van het wandelpadennetwerk over het landgoed*
 - *positionering, gebouwen aan de dorpsrand*
 - *openen van het landschap, minder dicht groen en meer grasbermen en lage hagen*

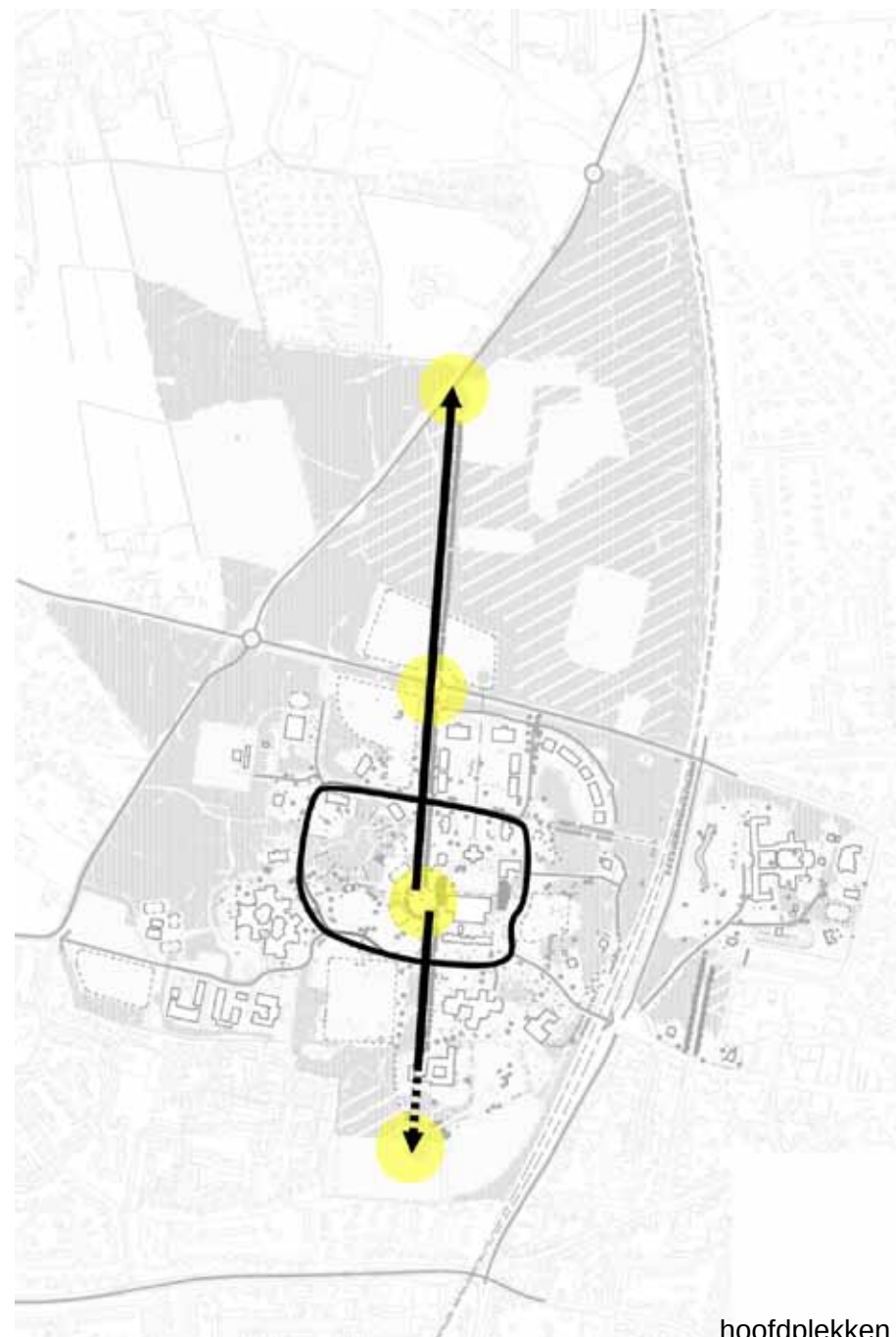

landschappelijke verdeling

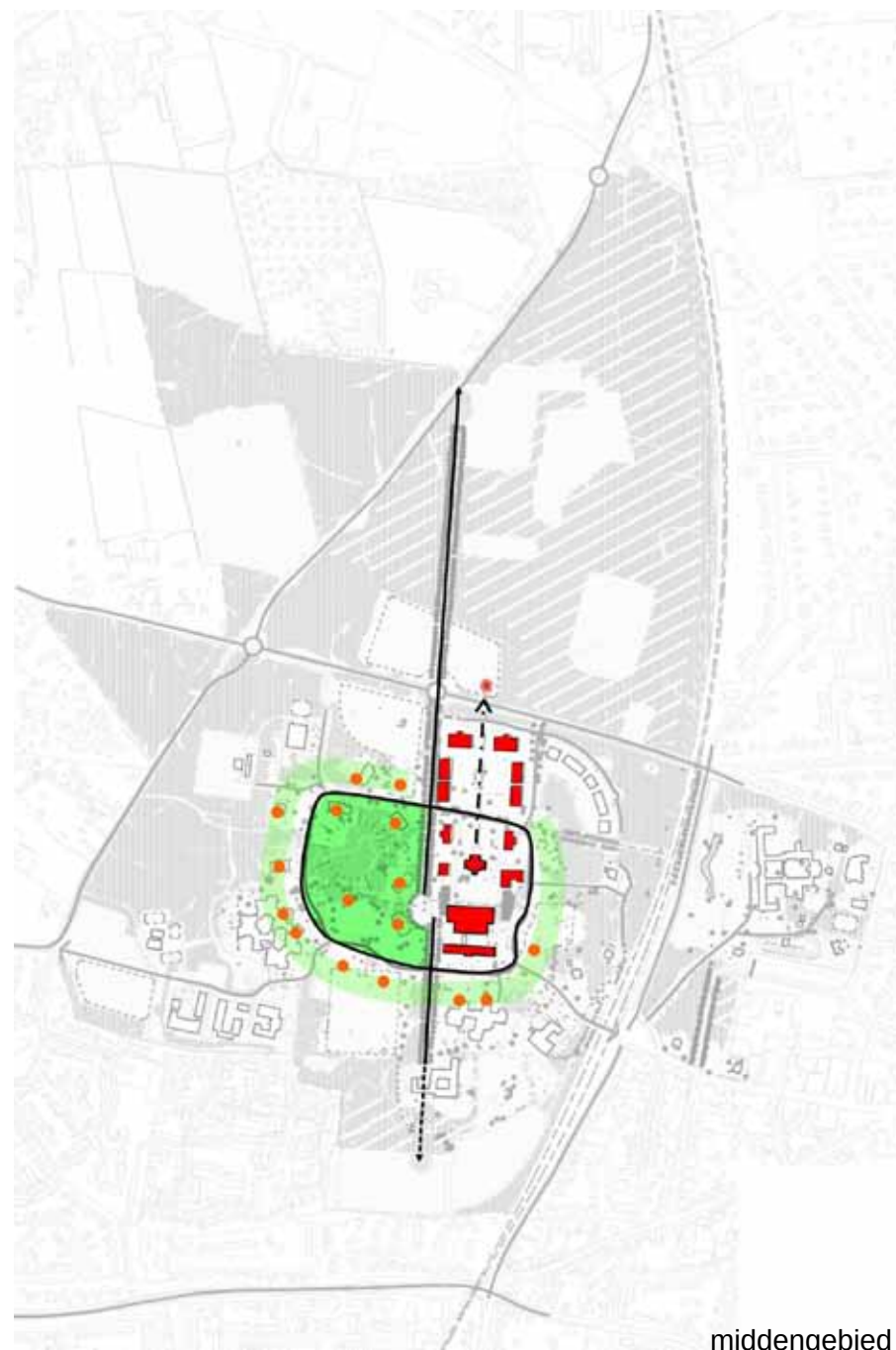

locatiebeelden

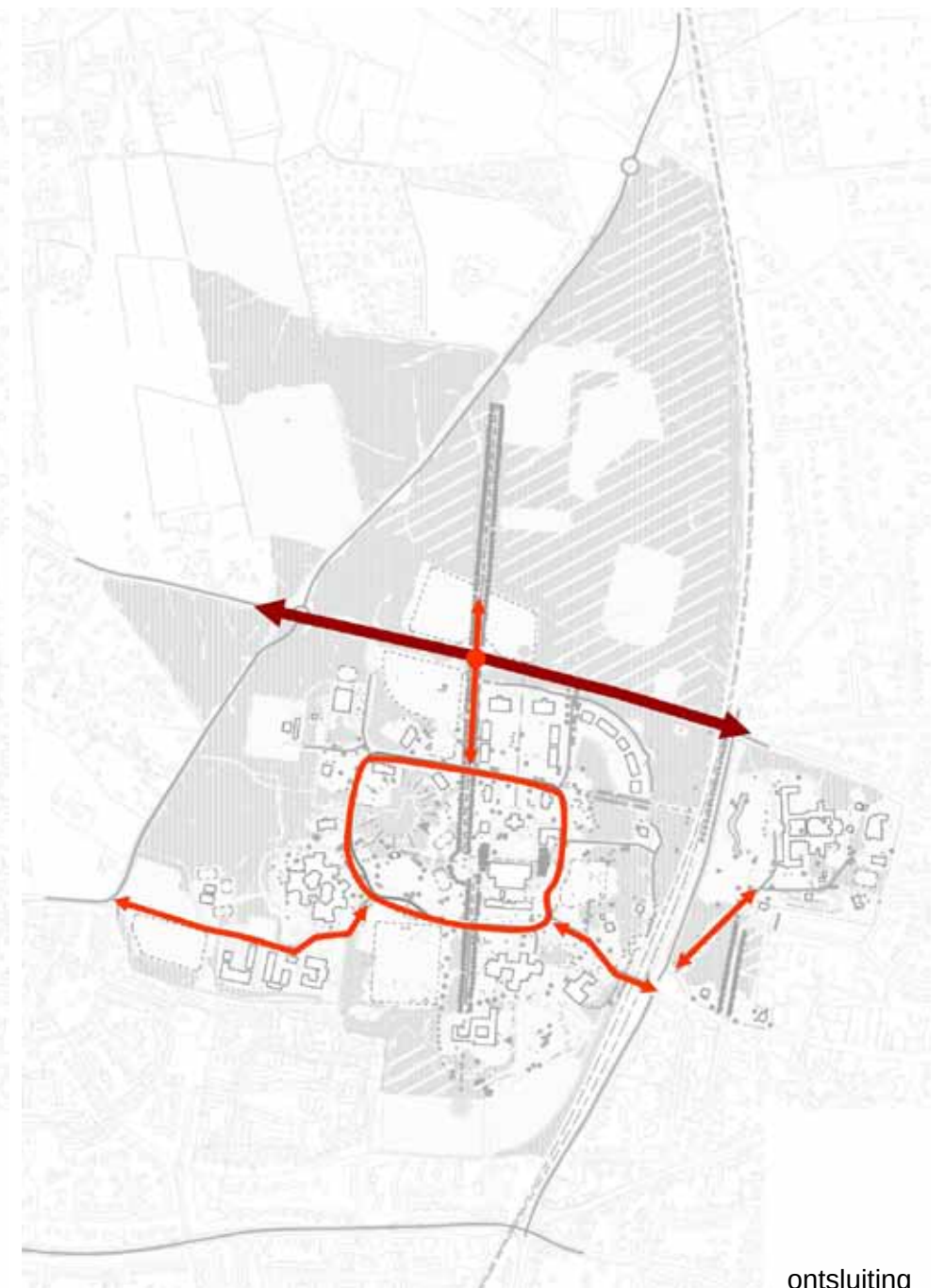

hoofdplekken

middengebied

ontsluiting

Landgoed Veldwijk is toe aan vernieuwing. Het is een terrein met een grote cultuurhistorische waarde, monumentale zorgpaviljoens uit de 19e eeuw en zeer fraaie groenstructuren. Het is echter ook een gebied met eerder deprimerende zorgvoorzieningen en met een structuurloze brij van op- en aanvullingen uit de laatste paar decennia. Het landgoed roept om een zorgvuldige herijking en een zodanige vernieuwing dat de oorspronkelijke kwaliteiten weer naar voren komen.

De structuurvisie die wij hebben opgesteld kent een heldere basisstructuur, met een reeks van knooppunten (intern) en ankerpunten in de omgeving (extern). Een eenduidige landschappelijke zonering maakt gebruik van aanwezige kwaliteiten.

De ontsluitingsstructuur is vereenvoudigd en optimaal georiënteerd. De vergaande dooradering van het terrein met recreatieve wandelpaden voor de omwonenden draagt in belangrijke mate bij aan het meer toegankelijk maken van het terrein. Ook stelt de visie de grootste architectonische en landschappelijke kwaliteiten in het hart van het gebied veilig.

Binnen de vernieuwde structuur kunnen de verschillende functies hun plek krijgen. Voor een deel betreft het zorgvoorzieningen waar acuut behoefte aan is, voor een deel ontwikkelingen van de lange termijn.

locatiefoto

Inrichtingsplan WWA de Heuvel, landgoed Veldwijk

Locatie: landgoed Veldwijk, gemeente Ermelo

Opdrachtgever: GGZ Centraal

In samenwerking met: architect J.J.M. van Rooij

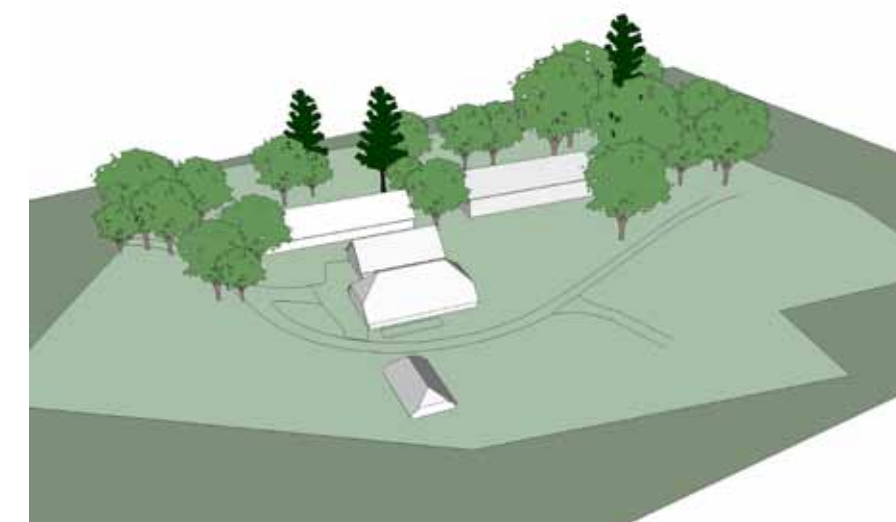
Ontwerp: 2011

mannelijke kant van het erf

vrouwelijke kant van het erf

impressie, vanuit vogelvlucht perspectief

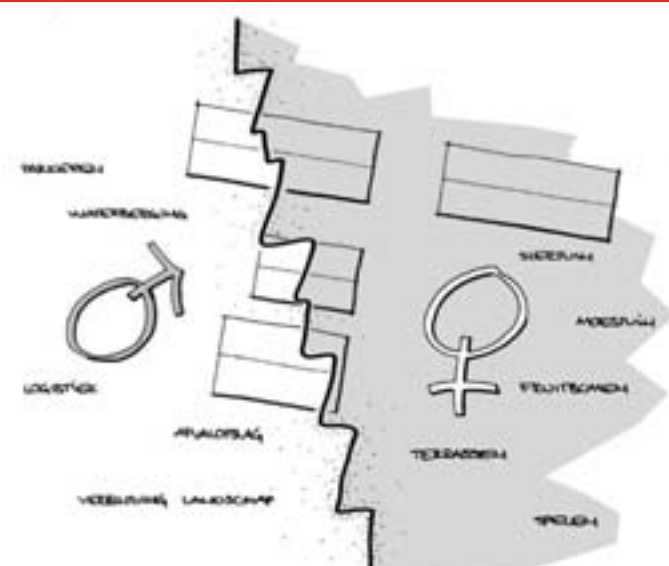

impressie, vanaf pad, kijkend naar het westen

voorkeursvariant

Landschapsarchitecte Greet Bierema heeft veel onderzoek gedaan naar de opzet van boerenerven. In ons ontwerp is ingespeeld op haar analyse van een oorspronkelijke verdeling van het boeren erf in een mannelijke en vrouwelijke kant.

Aan de mannelijke kant hebben de meer agrarische functies een plek. De verbinding met het landschap is direct en open. In het vrouwelijke deel huizen de verzorgende functies, zoals een moestuin, een bleekveld en niet zelden een siertuin.

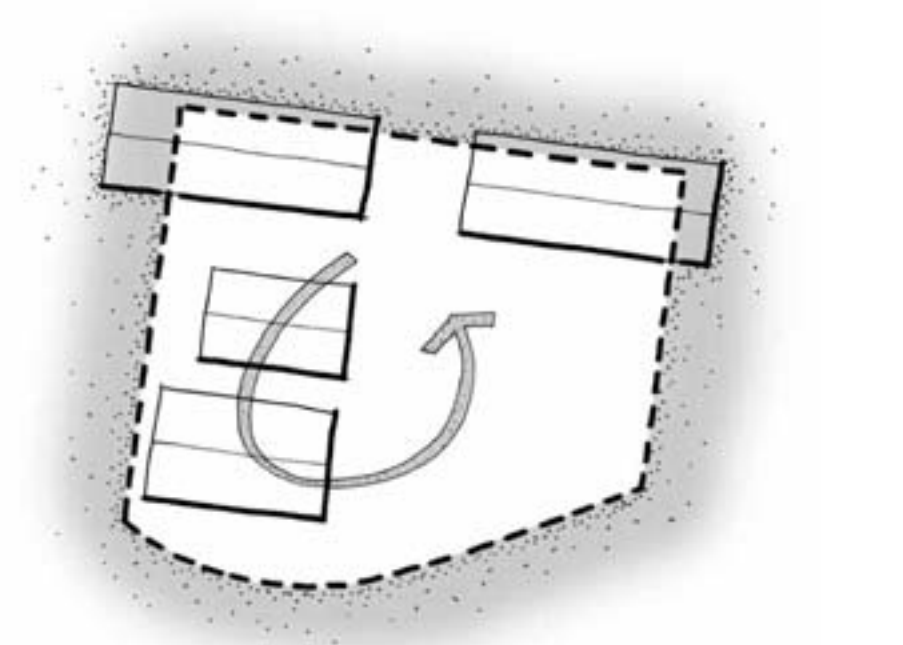
Rond een bestaande boerderij op landgoed Veldwijk is een kleinschalig nieuwbouwproject gedacht; een woonwerkvoorziening voor volwassenen met een autismespectrumstoornis. Renovatie van het bestaande gebouw en nieuwbouw gaan daarbij hand in hand.

Het erf dat nauwelijks meer herkenbaar is zal opnieuw worden aangelegd. De streekeigen, historische inrichting van boerenerven is een belangrijke inspiratiebron. Typisch voor het 'Veluwe' boerderijtype is de serie aan gebouwen die haaks of dwars ten opzichte van elkaar zijn gepositioneerd en die tezamen het erf vormen. De positie van de beoogde bouwlocatie is zo gekozen dat dit erfprincipe wordt versterkt. Bestaande kwaliteiten van de boerderij, het aanwezige bos en de solitaire bomen worden daarbij zo min mogelijk aangetast.

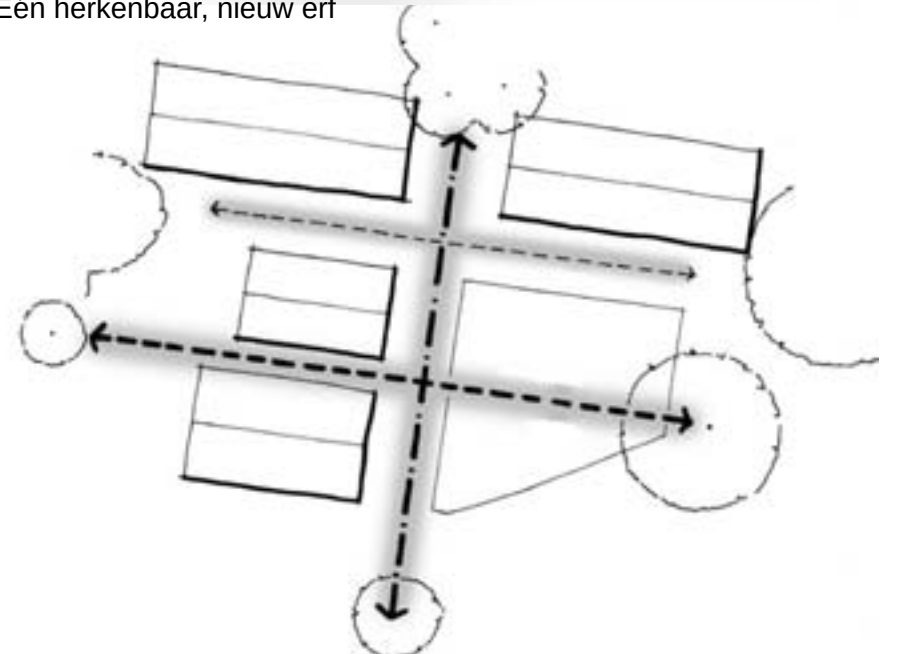
Praktische functies als de ingang voor autoverkeer, afvalinzameling en waterinfiltratie zijn aan de mannelijke kant (westzijde) geconcentreerd. Aan de vrouwelijke kant (oostzijde) is ruimte voor sierbeplanting tegen de gevels, een moestuin en fruitbomen.

inrichtingsplankaart, VO

Eén herkenbaar, nieuw erf

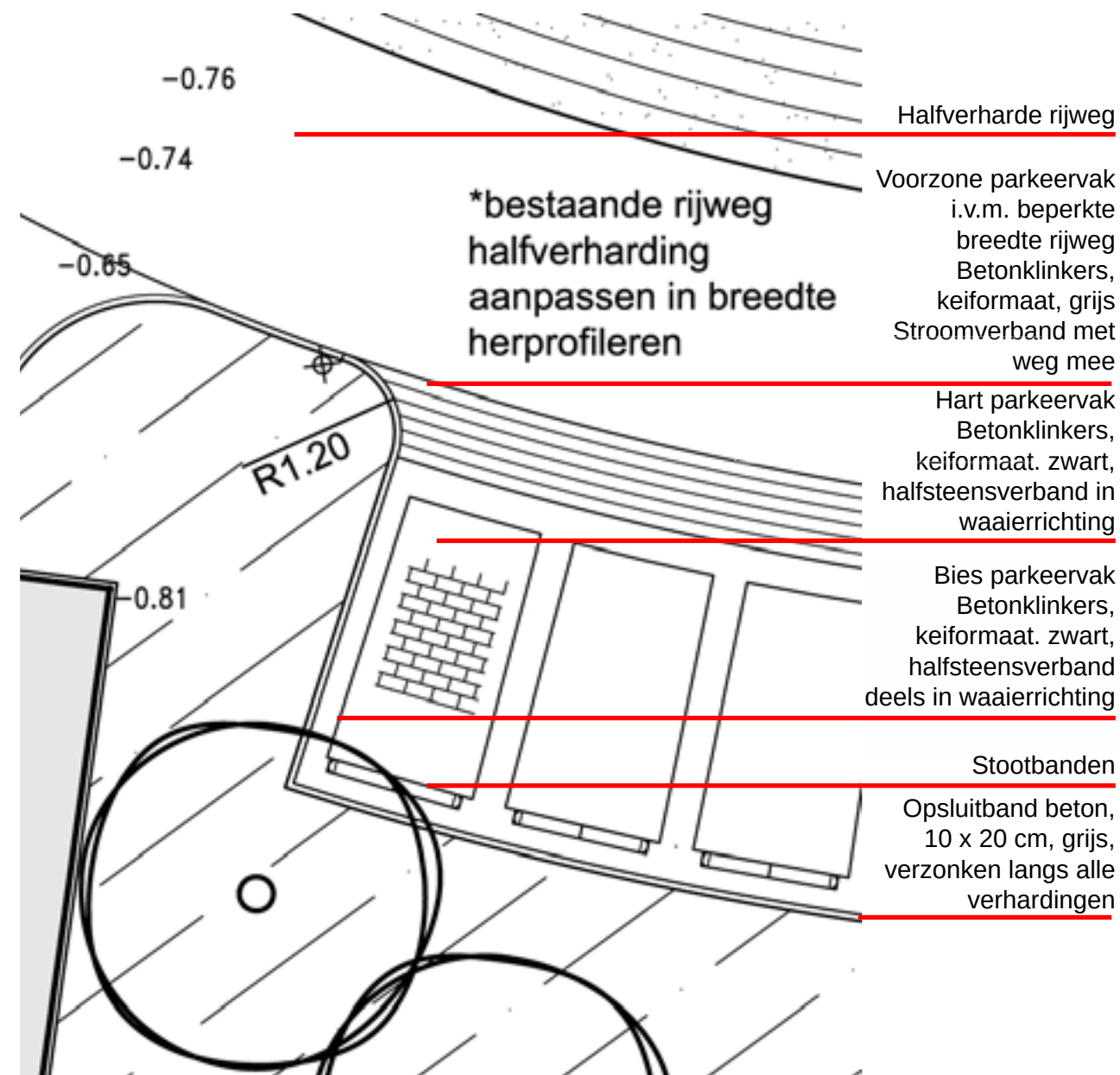
Helder lijnenspel creëert diverse ruimten en sferen

referentiebeelden

inrichtingsplankaart

detailuitwerking

De inrichting is vergaand afgestemd op de autistische bewoners. Ze krijgen een zinvolle tijdsbesteding op het erf en in de bebouwing. Het geheel is voldoende eigen en besloten om een comfortabele, prikkelarme omgeving te bieden. Dankzij het open karakter hebben de mensen hier wel een eigen hoekje op het terrein, maar maken ze ook volwaardig onderdeel uit van het grotere geheel.

Het thema van de vrouwlijke en mannelijke kant is in de materialisering doorgezet. Fraaie gebakken klinkers zijn toegepast in het vrouwelijke deel, praktische betonklinkers aan de functionele zijde. Ook de sierbeplanting op de koppen van de gebouwen benadrukken dit klassieke onderscheid.

Uiteraard wordt de inrichting van het terrein rond deze voorziening geheel in lijn ontworpen met de visie die wij voor het hele landgoed hebben opgesteld. De rechtlijnige vormgeving laat duidelijk zien welk deel van de buitenruimte tot het erf behoort en wat tot de landschappelijke omgeving van Landgoed Veldwijk.

Het beplantingsplan is een rijke, streekeigen illustratie van wat er vroeger groeide en bloeide op Veluwe boerenerven en biedt nu een optimale zorgomgeving. Met zicht op de moestuin en de boomgaard is het fijn toeven op de bankjes onder de leibomen.

locatiefoto's bestaande situatie

Stedenbouwkundige studie Nederhorst den Berg

Locatie: Dammerweg 3 en 4 Nederhorst den Berg, gemeente Wijdmeren

Opdrachtgever: gemeente Wijdmeren

Ontwerp: 2009

Impressie bestaande situatie

Impressie nieuwe bebouwing aan het voorplein

Impressie nieuwe bebouwing aan het Ankeveense pad

overzicht ruimtelijke context

Nederhorst den Berg is een langgerekt lintdorp. De kerk met pastorie en omliggende tuin vormt een bijzondere onderbreking in het dichtbebouwde lint. De gemeente Wijdmeren heeft ons als vaste adviseur gevraagd om een advies te geven over de mogelijke inpassing van nieuwe bebouwing in deze omgeving. Directe aanleiding hiervoor zijn enkele weinig charmante initiatieven om woningbouw te ontwikkelen rond de kerk.

Het advies houdt rekening met de handhaving van het groene rand- en tuinkarakter. De nieuwe bebouwing moet een zorgvuldige overgang gaan vormen naar het lint. Daarbij moet de schaal van de bebouwing passend aansluiten op de kerk met pastorie. Parkeerplaatsen worden met aandacht ingepast.

Het Spiegelhuys is een belangrijke horecavoorziening voor Nederhorst den Berg tegenover de kerk. Het vervangen van het bijgebouw van de pastorie biedt mogelijkheden om deze horecavoorziening van nieuwe huisvesting te voorzien.

Na zorgvuldige analyse van de ruimtelijke context is een modellenstudie gedaan. De gebruikte driedimensionale voorstellingen van deze modellen zijn daarbij heel inzichtelijk gebleken. Het meest recente model speelt nadrukkelijk in op de ligging aan het Ankeveensepad, dat de zuidelijke begrenzing van het terrein vormt. Langs het pad is een kleine waterloop en staan mooie volwassen bomen; een kleinschalig en groen milieu dat de overgang vormt tussen de lintbebouwing en het veenplassengebied. Aan de achterzijde van de percelen Dammerweg 3 en 4 ligt een waterloop met een open vaarverbinding naar het veenplassengebied.

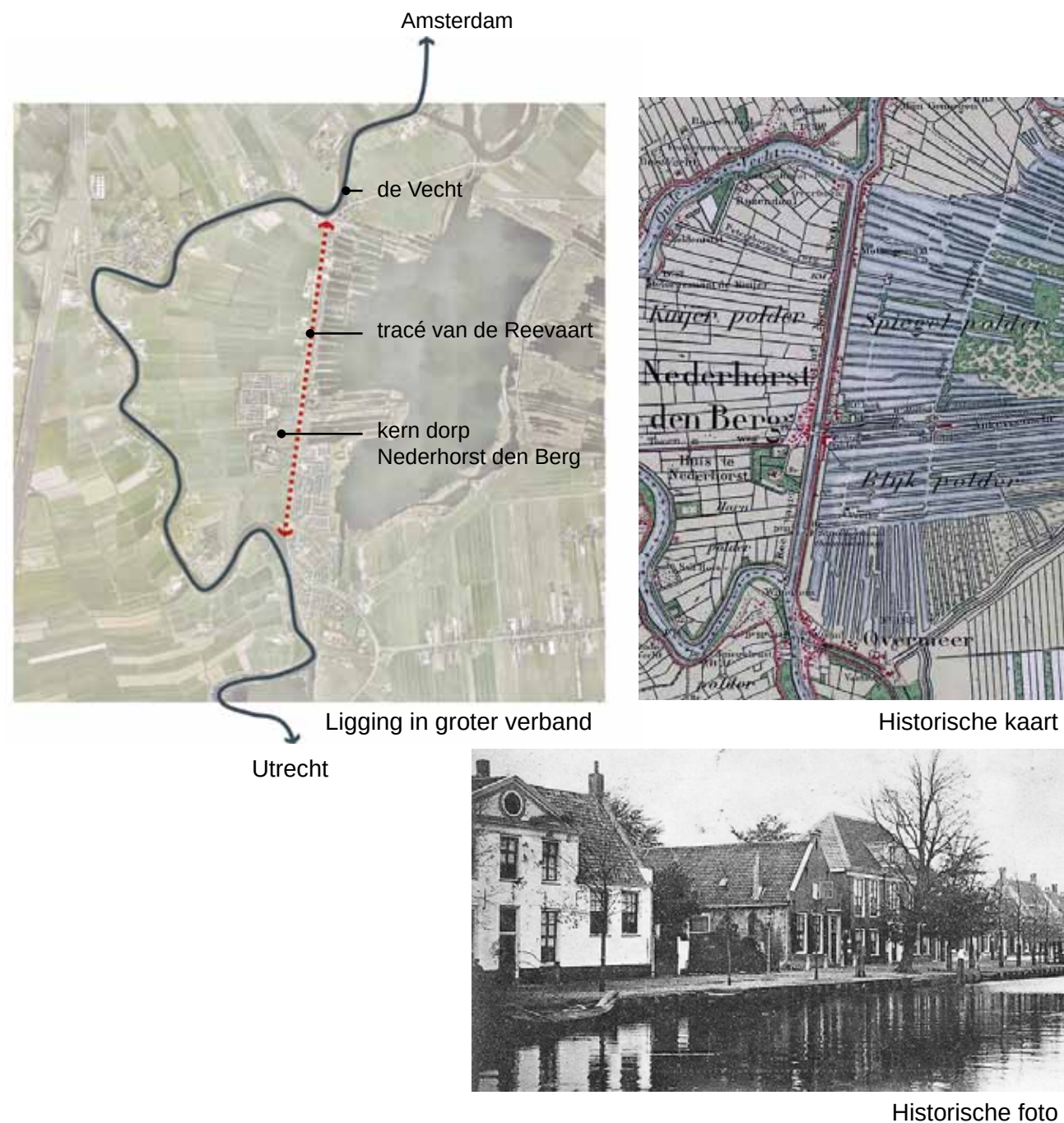
toekomstig beeld

Ruimtelijke visie voor de nieuwe Reevaart *gebiedsontwikkeling als burgerinitiatief*

Locatie: Nederhorst den Berg, gemeente Wijdmeren
Opdrachtgever: Stichting De Vecht terug in Nederhorst den Berg
In nauwe samenwerking met: Ingenieursbureau Tauw
Ontwerp: 2013

huidge situatie

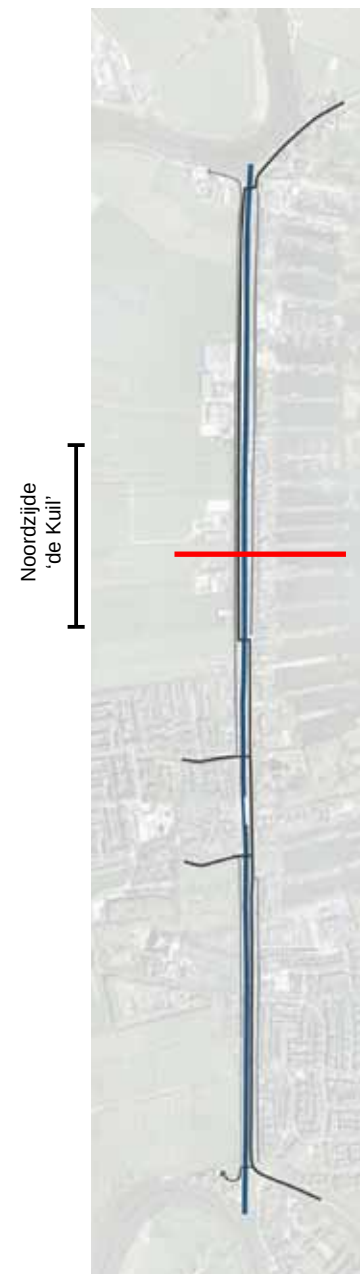
Inwoners van Nederhorst den Berg hebben een ambitieus plan: zij willen het dorp weer een gezicht geven aan het water. De Stichting Vecht terug is daarom opgericht om de voormalige Reevaart door het dorp te herstellen. Eeuwenlang ontwikkelde Nederhorst zich langs deze Reevaart, die werd aangelegd in de zeventiende eeuw als snelle vaarverbinding tussen Utrecht en Amsterdam. In de twintigste eeuw is de vaarverbinding in onbruik geraakt en gedempt. Daarmee is ook een groot deel van de identiteit van het dorp verloren gegaan.

De doelstellingen van de stichting zijn: de watergang terugbrengen in het dorp Nederhorst den Berg, het dorp bereikbaar maken voor waterrecreatie en de cultuurhistorische waarde herstellen. Het uitgangspunt is om dit op een eigentijdse manier te doen en een nieuwe betekenis te geven als recreatieve vaarroute, rekening houdend met de wensen en eisen van deze tijd.

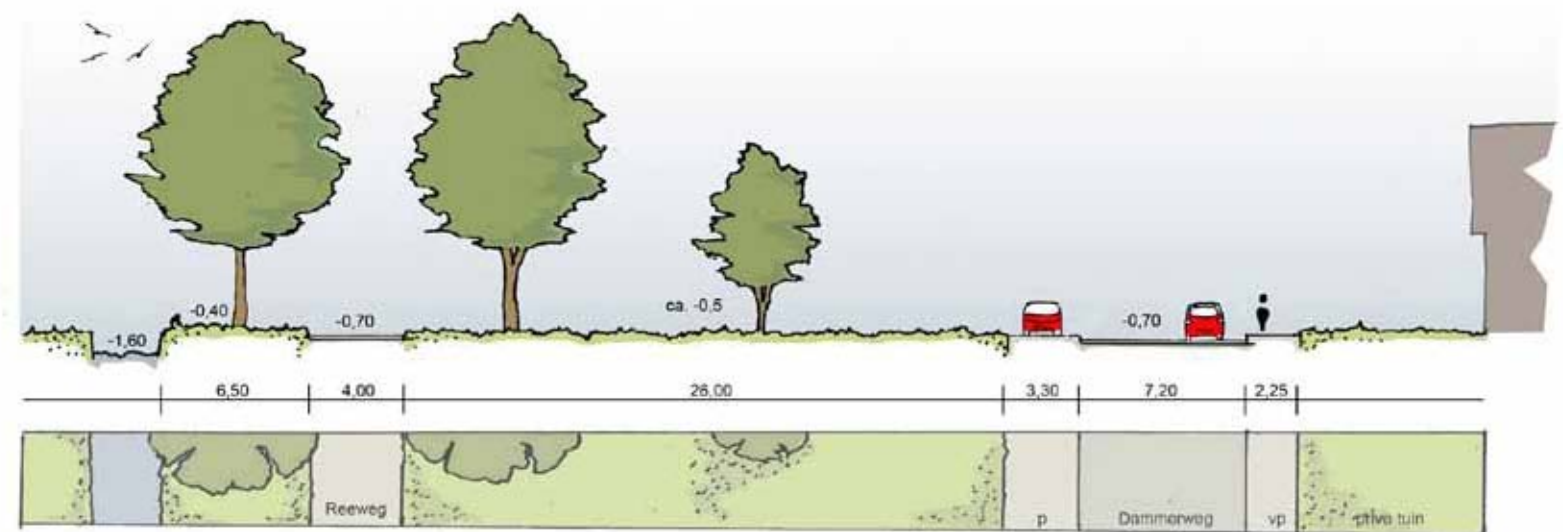
Vanaf de start is een constructieve dialoog gevoerd tussen de stichting, bewoners en bedrijven, plannenmakers en adviseurs. De gemeente Wijdmeren en de provincie Noord-Holland zijn betrokken bij het project en hebben bijgedragen aan de financiering, want het project past goed bij het beleid dat betrekking heeft op het terugbrengen van (cultuurhistorische) vaarroutes en het versterken van de recreatieve betekenis van de watersport.

Tal van afwegingen spelen een rol bij het terugbrengen van het water, zoals de landschappelijke kwaliteit, waterhuishouding en cultuurhistorie. Daarnaast is het van belang de bestaande functies een goede plek te geven en te combineren met de nieuwe recreatieve voorzieningen die het water met zich meebrengt.

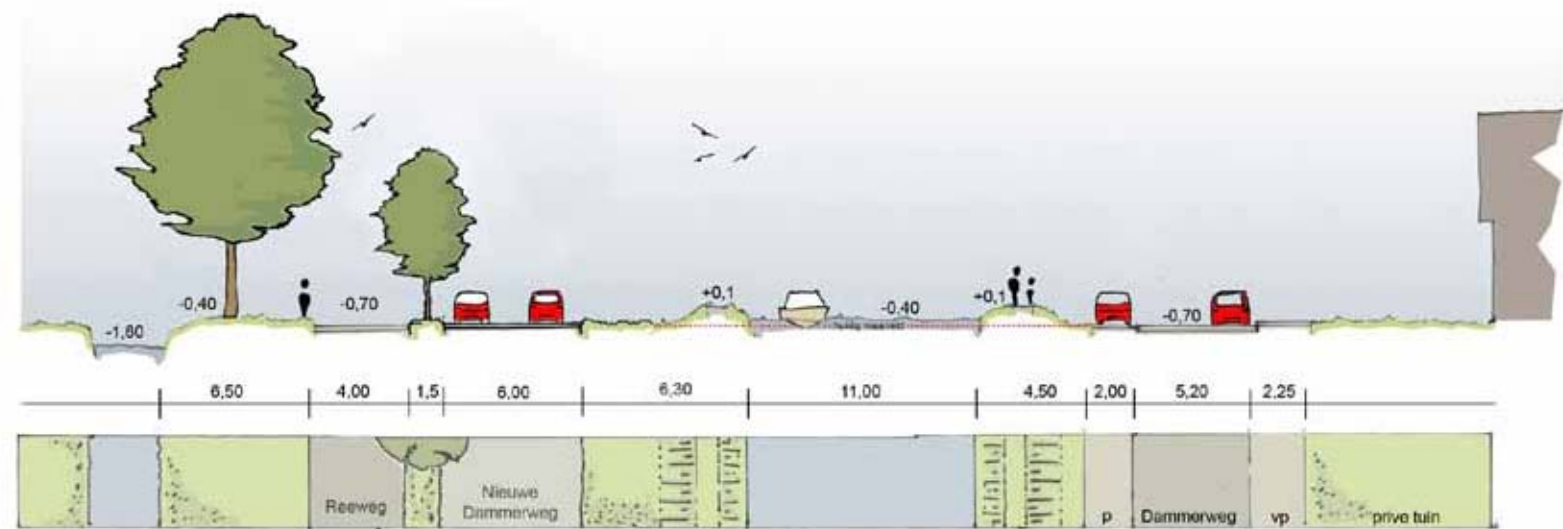
De visie omvat de inpassing van de Nieuwe Vecht in groter verband en spitst zich toe op het terugbrengen van het water in het centrum van het dorp.

Profiel 2

Profiel 2, bestaande situatie

Profiel 2, nieuwe situatie

Inpassing van de Nieuwe Vecht in het centrum

Centrum straks

Groter verband

Door het terugbrengen van de langgerekte waterstructuur krijgt het dorp haar oorsprong terug en bovendien een nieuwe betekenis als recreatieve vaarroute. De watergang wordt over de gehele lengte doorvaarbaar en biedt zo een volwaardig alternatief voor een route buitenom. De Nieuwe Vecht vormt bovendien een drager van nieuwe ontwikkelingen (jachthaven/ woningbouw/recreatie). Buiten de dorpskern ligt de nadruk op landschappelijke kwaliteit, terwijl in het centrumgebied de verblijfskwaliteit aan het water centraal staat.

Landschap

Doorzichten naar de karakteristieke omgeving bieden aanleiding voor verbijzonderingen langs de vaart, zoals aanlegplaatsen of een jachthaventje. Hierdoor wordt de relatie met de karakteristieke omgeving versterkt. Aan de ene zijde is dat de open Horn- en Kuijerpolder, aan de andere kant is dat de Spiegelplas.

Centrum

Met de nieuwe watergang wordt het centrum bereikbaar voor recreatievaart. Dit zorgt voor nieuwe dynamiek. De pleinruimte wordt zorgvuldig opnieuw ingericht en omgevormd tot een aantrekkelijke ontmoetingsplek voor bewoners en bezoekers. In het midden van het centrum versmalt het water iets ten gunste van verblijfsgebied. Een markante brug verbindt hier de twee pleinhelften met elkaar. De pleinruimte heeft een vrije indeling. Het autoverkeer is 'te gast' en wordt rustig over de pleinruimte geleid.

Inpassing in de omgeving

De Nieuwe Vecht vormt een lange lijn in het landschap, maar reageert gevarieerd op de ruimtelijke karakteristieken van de omgeving, zoals de mate van openheid/beslotenheid. Er zijn verschillende profielen bedacht met aanlegplekken en markante bruggen. De oevers worden uitgevoerd als natuurlijke oevers buiten de dorpskern en als kade in het centrumgebied.

Ontwerp Natuurbegraafplaats

Locatie: midden Nederland
Opdrachtgever: Natuurmonumenten
Oppervlakte: ca. 21 ha
Ontwerp: 2011

Inpassing natuurbegraafplaats

Luchtfoto huidige situatie (bron: google earth)

Funcionele structuur

E	Entree		Bestaande begraafplaats		Belangrijkste paden
P	Parkeren		Ceremoniële buitenruimte		Voetpaden
	Aula		Houten strip met uitzicht		Brug

In opdracht van Natuurmonumenten hebben wij als een natuurbegraafplaats ontworpen op een monumentale locatie. Bij een natuurbegraafplaats ligt het accent op natuur en landschap. Het begraven is ondergeschikt aan het geheel en lijkt op te gaan in de landschappelijke context. De graven zijn slechts subtiel herkenbaar en worden al binnen enkele jaren ingehaald door de natuur. Na verloop van tijd zal alleen de herinnering blijven.

Het ontwerp illustreert hoe natuurbegraven kan worden ingepast in een hoogwaardige landschappelijke en cultuurhistorische omgeving. De natuurbegraafplaats is in zijn hoofdopzet bescheiden van aard. In het ontwerp wordt zorgvuldig gebruik gemaakt van bestaande groenstructuren, die verder worden doorgezet en versterkt.

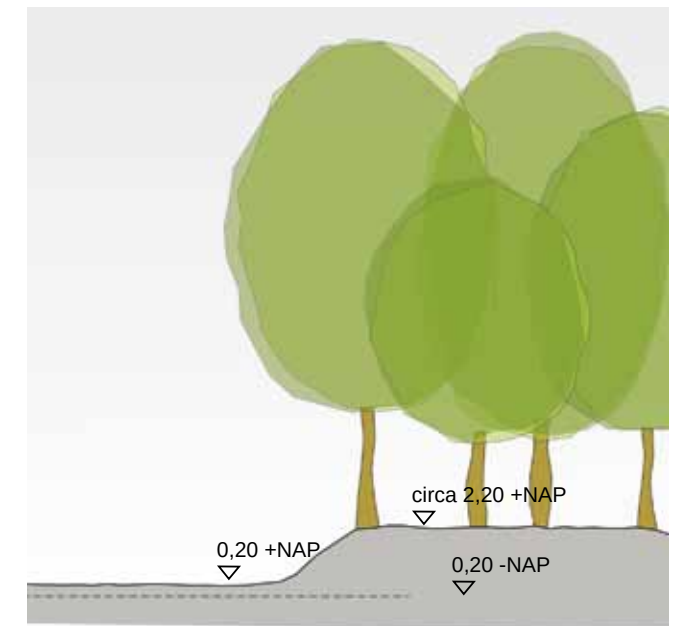
De bosranden worden aangevuld en waar mogelijk verrijkt met een ruime mantel- en zoomvegetatie. Dankzij de toevoeging van nieuwe golvende bosranden zal de natuurbegraafplaats een landschappelijk samenhangend geheel gaan vormen met de landgoedachtige omgeving. Enkele bosgroepen (clumbs) zorgen voor een spannende ruimtelijke werking.

Ophoging

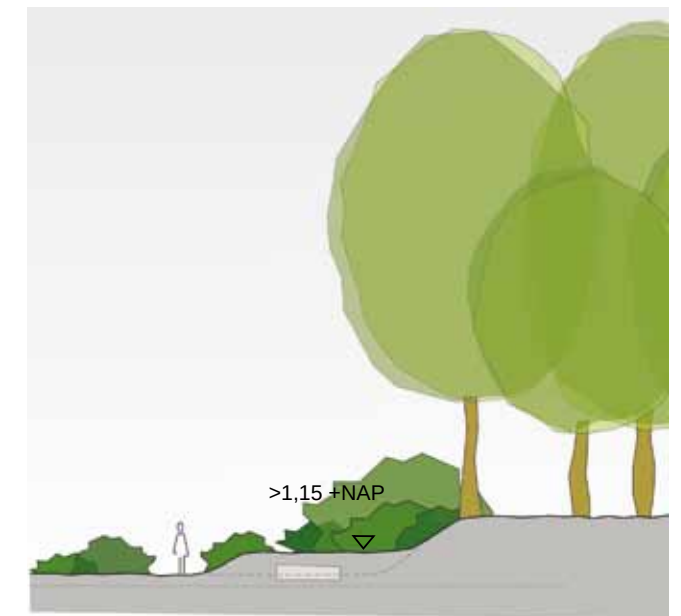
De wet op de lijkbezorging vereist voldoende drooglegging. In een deel van de natuurbegraafplaats zijn de condities goed. Voor het grootste deel zal enige ophoging noodzakelijk zijn. Omdat er in het gebied ook watergangen worden aangelegd en bestaande sloten worden verbreed, kan gewerkt worden met een gesloten grondbalans. De diepste delen worden vermeden, zodat de ophoging beperkt blijft.

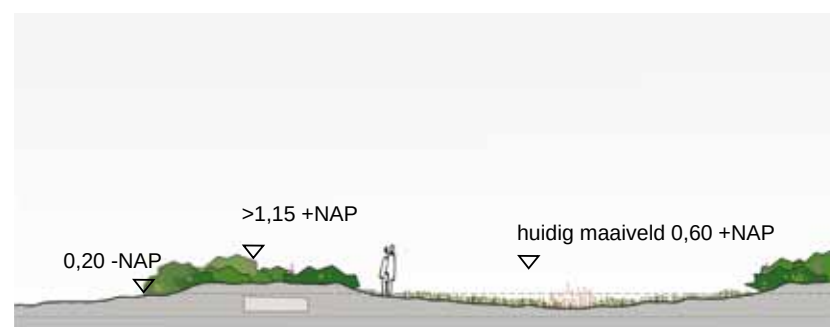
Impressie bosrand

Profiel bosrand (huidige situatie)

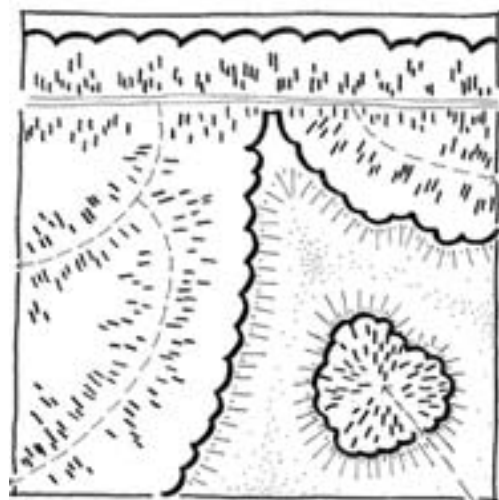
Toekomstig profiel bosrand: mantel en zoomvegetatie

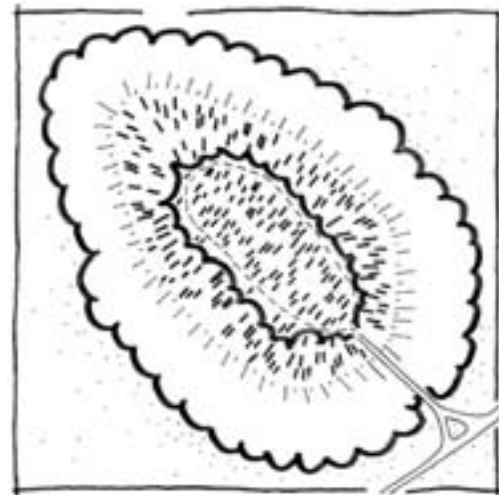
Profiel open veld (toekomstige situatie)

Profielen

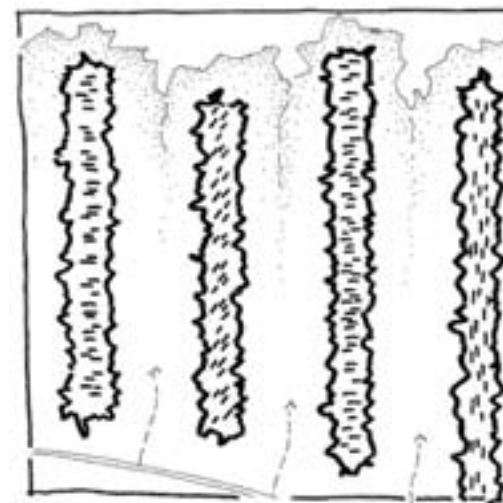
De ophoging kan benut worden om meer variatie en gradiënten in het gebied te realiseren. Tegen bestaande en nieuwe bosranden worden glooiende taluds aangebracht. Een rijke mantel en zoomvegetatie kan hier een plek krijgen. De graven zijn tegen de helling gesitueerd en het toegangspad kronkelt tussen de begroeiing aan de teen van het talud.

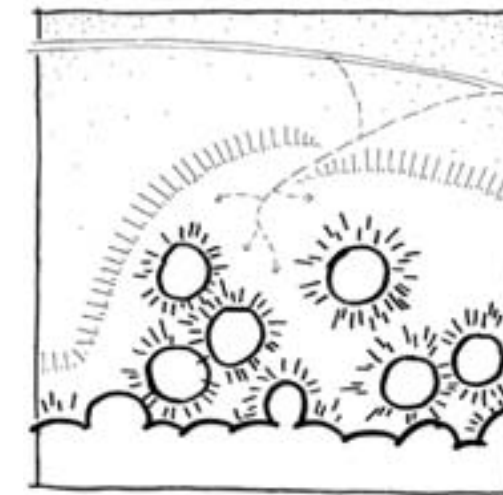
Detailstudie 1: in het bos

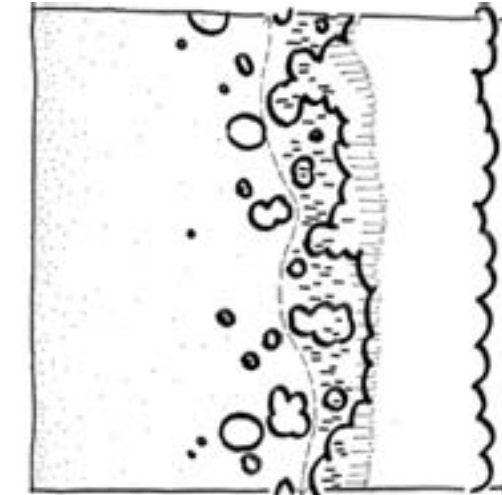
Detailstudie 2: in een bosgroep

Detailstudie 3: op de ruige rillen

Detailstudie 4: in het open veld
rond een boom

Detailstudie 5: in de bosrand

Referentiebeelden

≡ = graven

In het open veld zal ook enige ophoging nodig zijn. De grondwaterstand in het middendeel ligt net te hoog om het begraven direct mogelijk te maken. Bovendien is het roeren van de grond niet overal mogelijk vanwege de verwachte archeologische waarde. Er wordt niet uitgegaan van het integraal ophogen van het terrein. Voorgesteld wordt om “rillen” aan te leggen. Hiermee worden langgerekte ophogingen bedoeld die weelderig begroeid kunnen worden.

De natuurbegraafplaats biedt een rijke schakering aan sferen en natuurlijke milieus. De beslotenheid van het bos kan worden opgezocht, of de weelderige overgang van de bosrand. Er kan een exclusief plekje in een boomgroep worden gekozen, of een ligging in het open veld, al dan niet gegroepeerd rond een markante boom of op één van de ruige rillen. Er valt dus heel wat te kiezen.

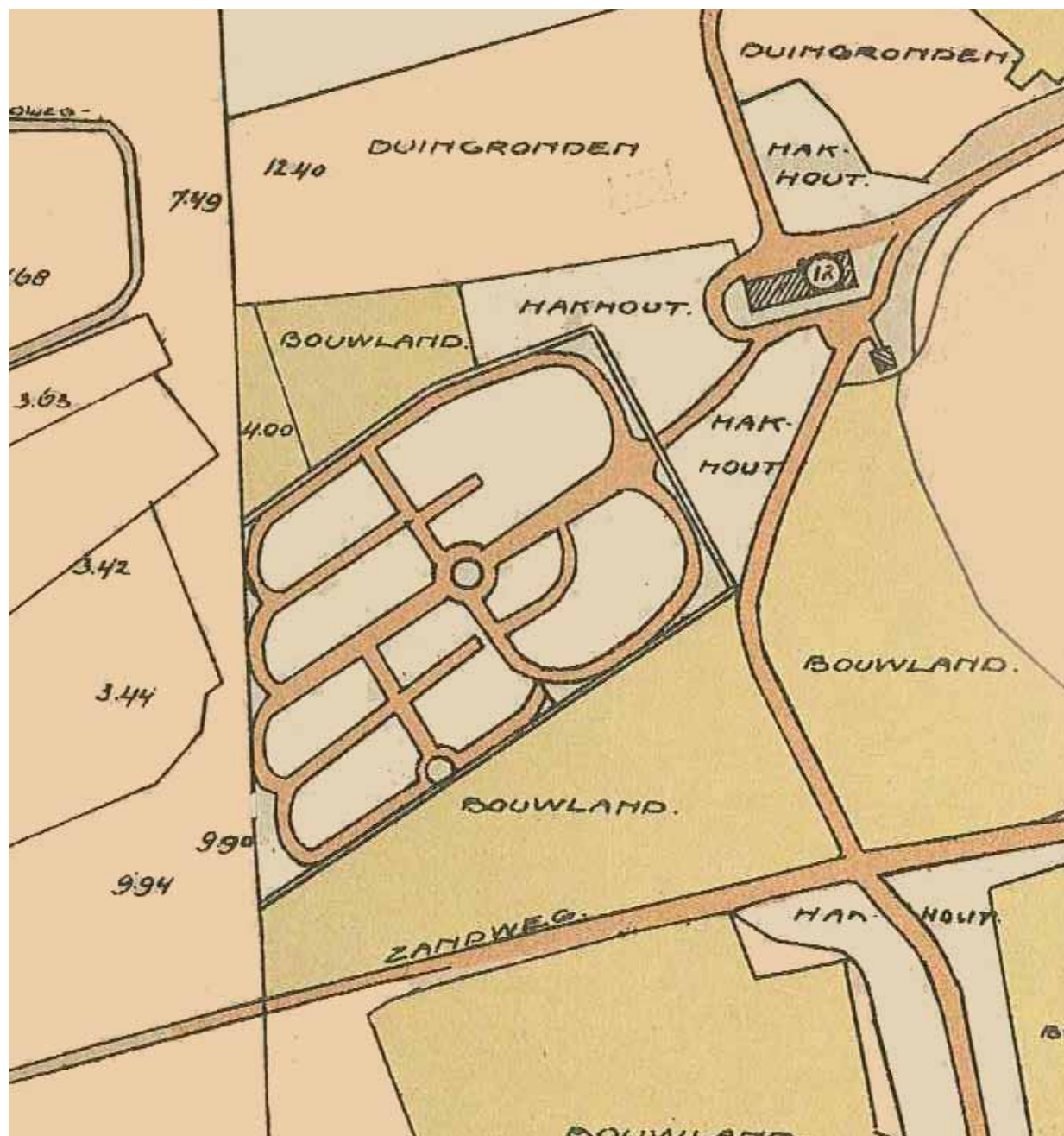
Het is belangrijk om vooraf heldere afspraken te maken over grafmarkering. Voorkomen moet worden dat er verrommeling optreedt, door persoonlijke aandenkens die bij de graven worden achtergelaten. Voorgesteld wordt om een plek in te richten waar mensen iets tastbaars kunnen achterlaten. In het terrein zelf vormt alleen een kleine houten plaat, boomschijf of keitje een grafmarkering, die al na enkele jaren uit het beeld zal verdwijnen. Een heldere communicatie met de nabestaanden is van belang om wederzijdse frustratie te voorkomen.

Voor de rouwverwerking is het wenselijk dat er de mogelijkheid bestaat om enige persoonlijke zorg aan het graf te kunnen besteden. Dit kan door een passende heester of boom te planten, passend zaad uit te strooien (aangeleverd door Natuurmonumenten) en de mogelijkheid te geven om in het beheer van het terrein bij te dragen. Daarnaast kunnen ook de mogelijkheden van nieuwe media worden benut. Denk bijvoorbeeld aan een digitaal “In Memoriam” dat kan worden opgeroepen op een smartphone of op een scherm in een van de gebouwde voorzieningen.

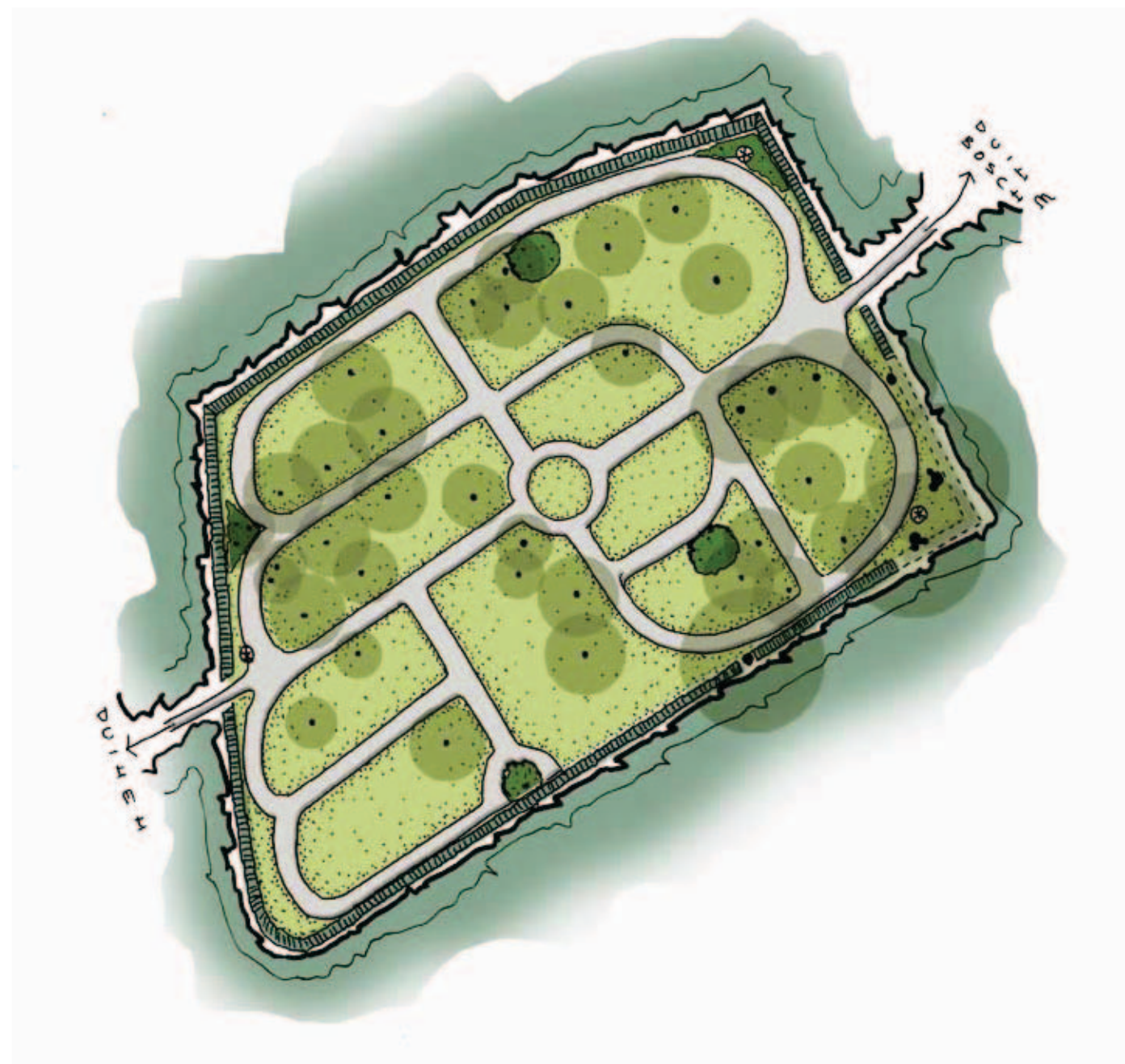

Herstelplan Rijksmonumentale begraafplaats Duin & Bosch

Locatie: Duin en Bosch, Castricum
Opdrachtgever: Parnassia Bavo Groep
Ontwerp: 2015

Historische opzet van de begraafplaats (kaart ongedateerd, ca 1935)

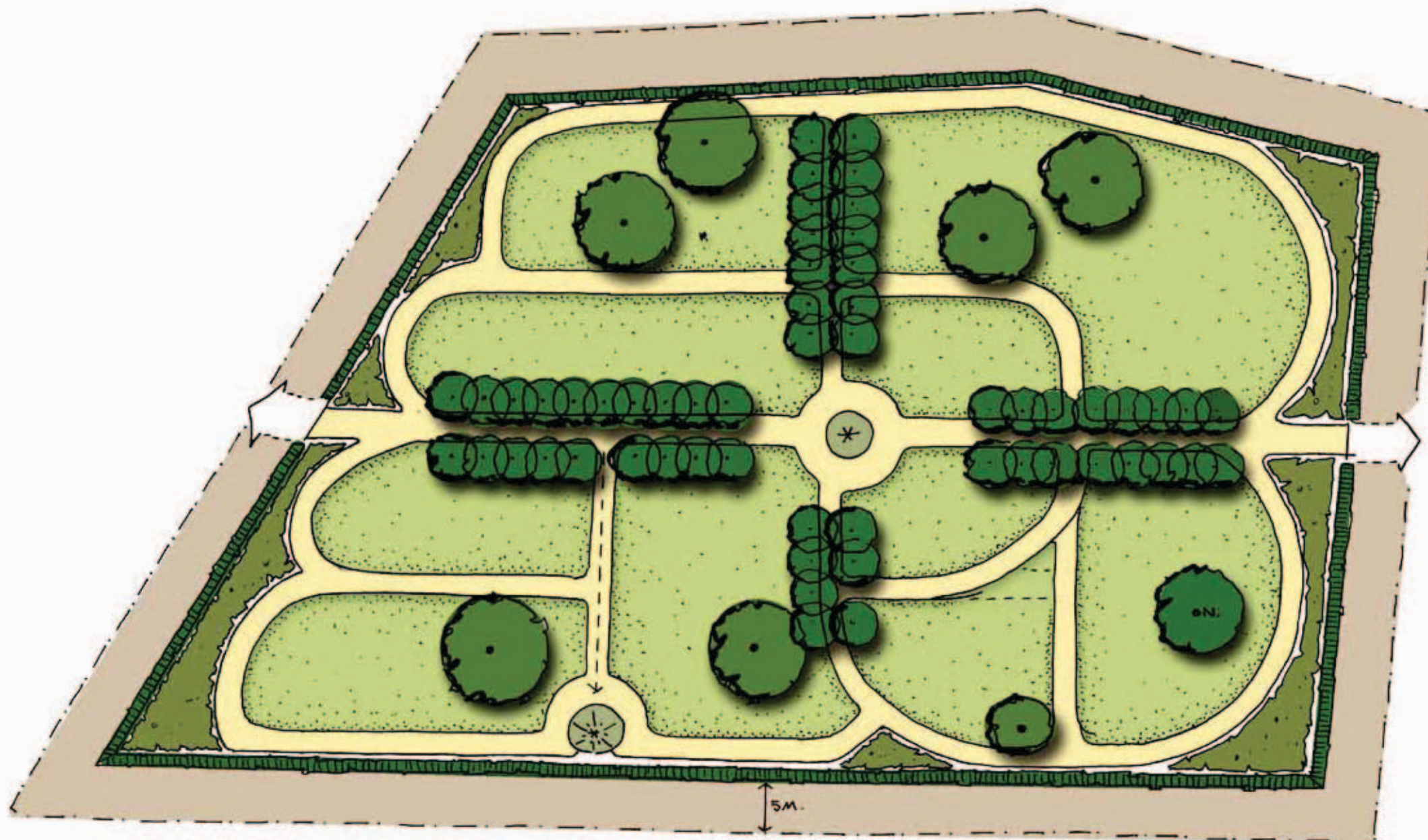
Huidige situatie

De begraafplaats op Duin & Bosch geniet de status van Rijksmonument. De dodenakker uit 1909 is van algemeen belang als historisch-functioneel onderdeel van het voormalige psychiatrisch ziekenhuiscomplex Duin en Bosch. De inrichting met groenaanleg, padenstelsel, grafstenen en hekwerken is kenmerkend voor de decoratieve tuinstijl waarin het werd ontworpen. De grondlegger van het terrein, dr. Jacobi, vond hier ook zijn laatste rustplaats.

Sinds 1955 wordt hier niet meer begraven en is de begraafplaats niet of nauwelijks aan verandering onderhevig geweest. Nu dreigt de plek te verwilderen. Door de iepziekte zijn helaas enkele monumentale bomen geveld, waaronder de zo beeldbepalende treuriep in de rotonde van het padenstelsel. Hiermee is een belangrijk ruimtelijk accent op de begraafplaats verloren gegaan. Veel graven zijn verzakt en beschadigd en sommige zijn helaas beklad.

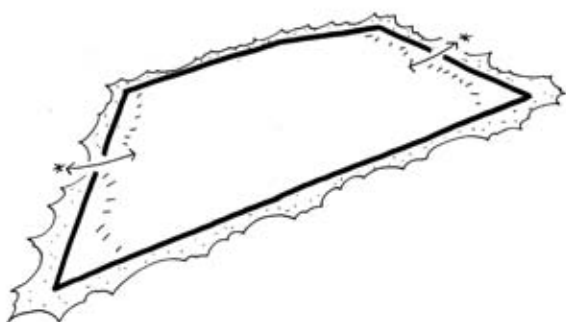
Om verder verval tegen te gaan hebben wij een herstelplan gemaakt. Hierbij is voor elk thema (verhardingen, groen, etc) maximaal ingespeeld op herstel. In een scenariotabel zijn tevens versies beschreven die minder ingrijpende maatregelen voorstellen om zo tot een gedegen afweging te kunnen komen tussen kwaliteitsherstel en de daarmee gemoeide kosten.

Het graf van dr. Jacobi is inmiddels gerestaureerd in het kader van zijn 100e sterfdag. Voor de aanleg van het herstelplan zijn de middelen helaas nog niet gevonden.

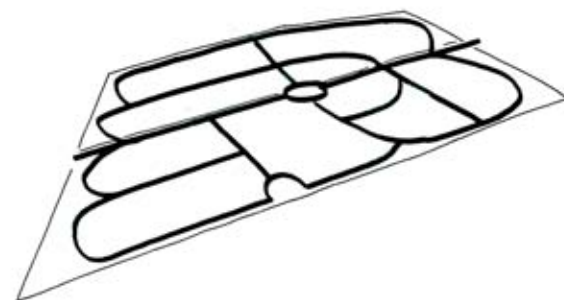

Het meest optimale aanpassingsvoorstel voor de begraafplaats.

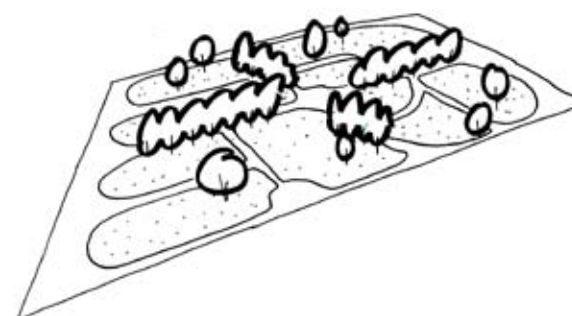
Voorgestelde ingrepen

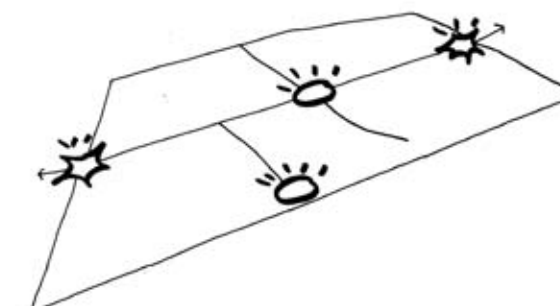
A. Heldere boskamer, met opgeschoonde randen, duidelijke entrees en een markante omlijsting.

B. Het padenstelsel is historisch zeer waardevol en wordt in ere hersteld. De hoofdas wordt ca 3m breed, overige paden 2m.

C. Een assenkruis van bomen wordt aangebracht om de hoofdstructuur te benadrukken. Relatief kleine bomen om het kamergevoel niet aan te tasten. Verder enkele solitaire in de buitenste rand handhaven.

D. De entrees, het hart en de kruisberg krijgen een speciale aanpak waarmee de herkenbaarheid en waarde van de begraafplaats wordt geoptimaliseerd.

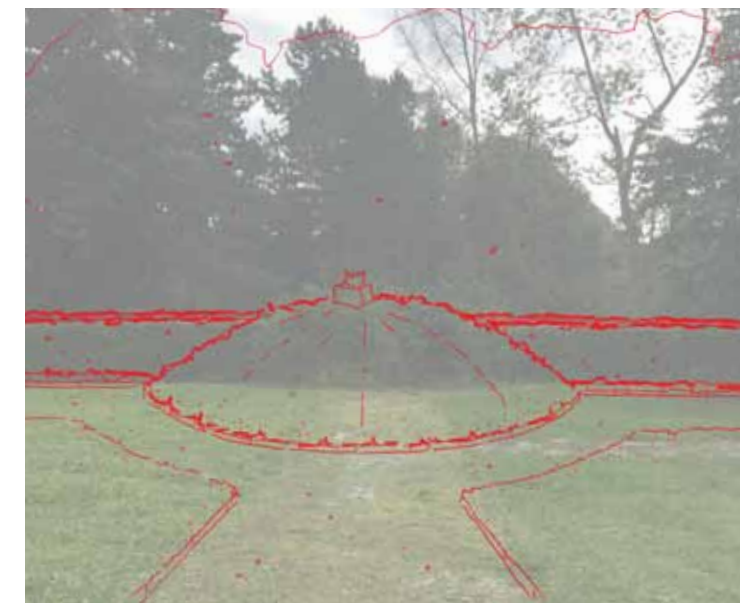
Het opvallende, gerestaureerde graf van dr. Jacobi (en zijn zoon)

Referentiebeelden toe te passen herstelbeplanting

Verbeelding ingrepen

In aanleg

Inrichtingsplan Het Rond te Zeist

Locatie: Raadhuislocatie te Zeist
Opdrachtgever: Kondor Wessels / gemeente Zeist
Oppervlakte: ca. 1,5 ha
Ontwerp: 2010
Realisatie: 2013-2016

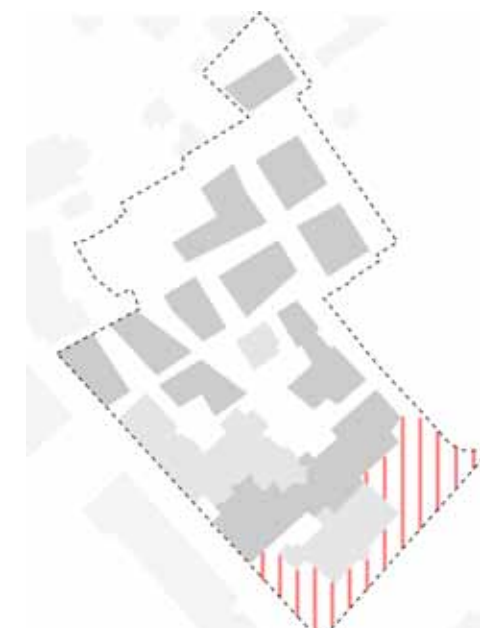

locatie Het Rond
als onderdeel van de Kwadranten Zeist

Het is een ambitieus project: de herontwikkeling van het Raadhuis van Zeist met het omliggende terrein. Het ontwerp dat wij hebben gemaakt voor de buitenruimte sluit aan op het vooruitstrevende plan van de hand van Rau architecten dat de uitbreiding van het gemeentehuis combineert met de ontwikkeling van woningbouw. De aanwezigheid van een verdiepte parkeergarage onder vrijwel het gehele ontwerpgebied en de markante ligging op een cultuurhistorische plek maken het inrichtingsplan tot een uitdagende opgave.

De bijzondere locatie biedt veel aanknopingspunten en invloedsferen. Door de nieuwe gebouwen direct te plaatsen “met de voeten in het groen” wordt van de stedelijke buitenruimte een nieuw, groen woonmilieu gemaakt. Architectuur en groen vormen een direct samenspel. Het woongebied wordt zo op een vanzelfsprekende manier verbonden met het aangrenzende Walkartpark. De gerende lijnen van het gebouw zijn in het ontwerp opgepakt en versterkt.

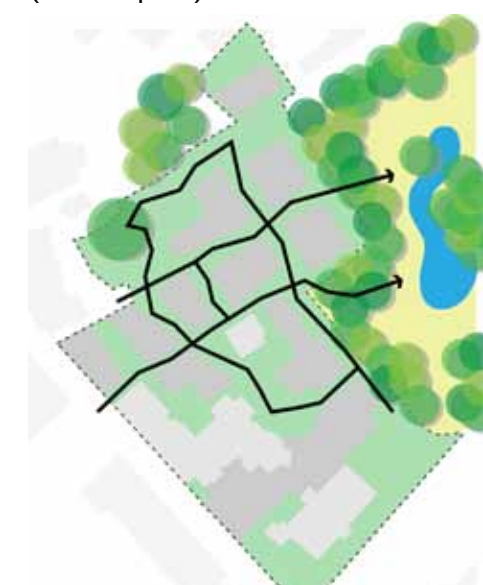
reageren op sfeer en karakter van het voorplein en de statige Slotlaan.

verbinden met omliggend groen (Walkartpark)

zichtas als drager,
ruimtelijk gemarkeerd

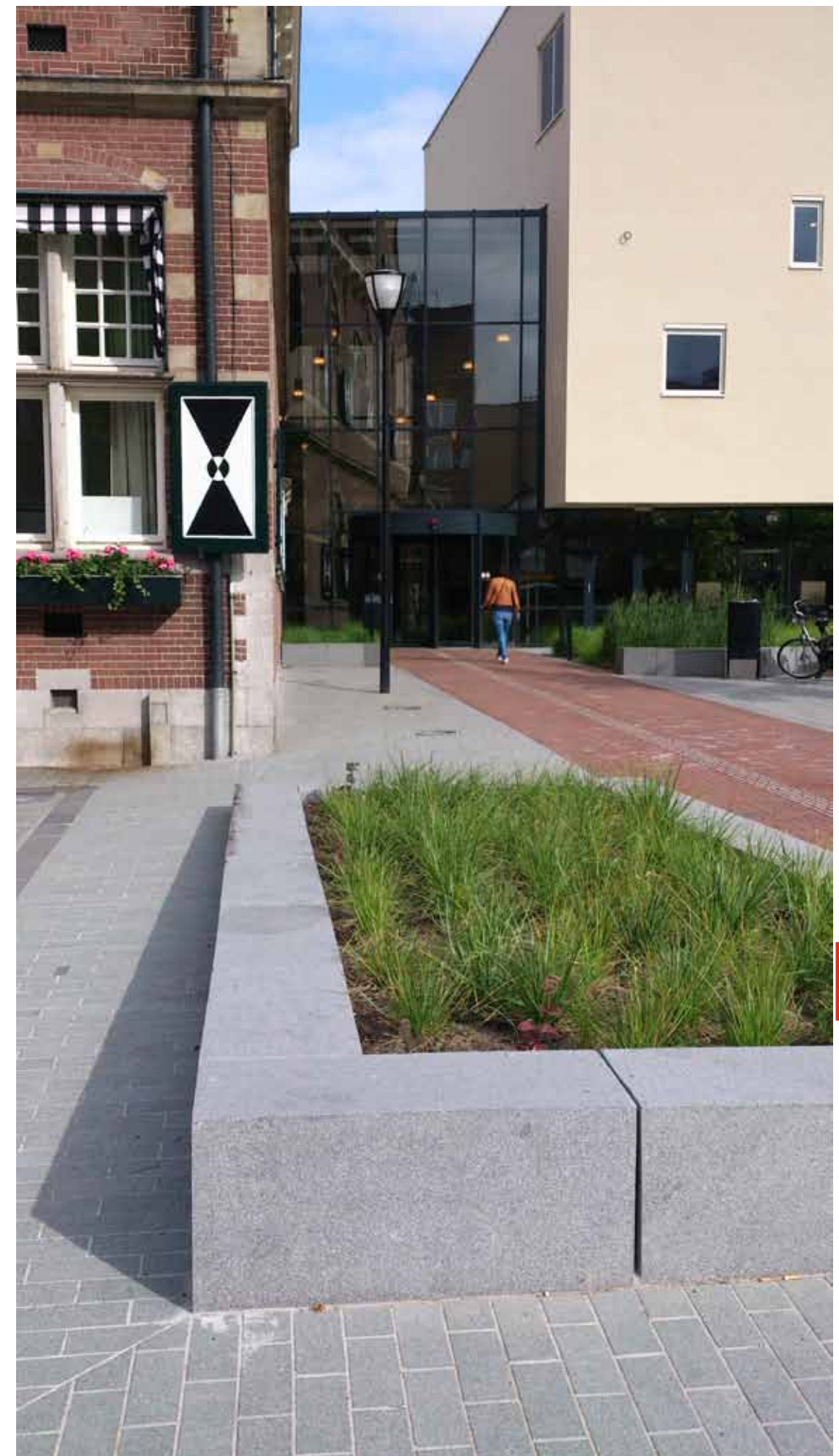
padensysteem afstemmen op de
gebouwwormen en verbinden met park

Een belangrijk structurerend onderdeel van het plan is de zichtas richting de markante kerktoren van Zeist. Kunstwerken direct langs de lijn zetten de as kracht bij. Het gerende padensysteem volgt de as niet letterlijk. Ze zoekt de spanning op door de as af en toe op te pikken en vervolgens weer los te laten. De as heeft ruimtelijk een kop en een staart gekregen doordat ze is opgespannen tussen het gemeentehuis en een opgetild grasvlak bij een grote plataan, die met veel zorg is gehandhaafd.

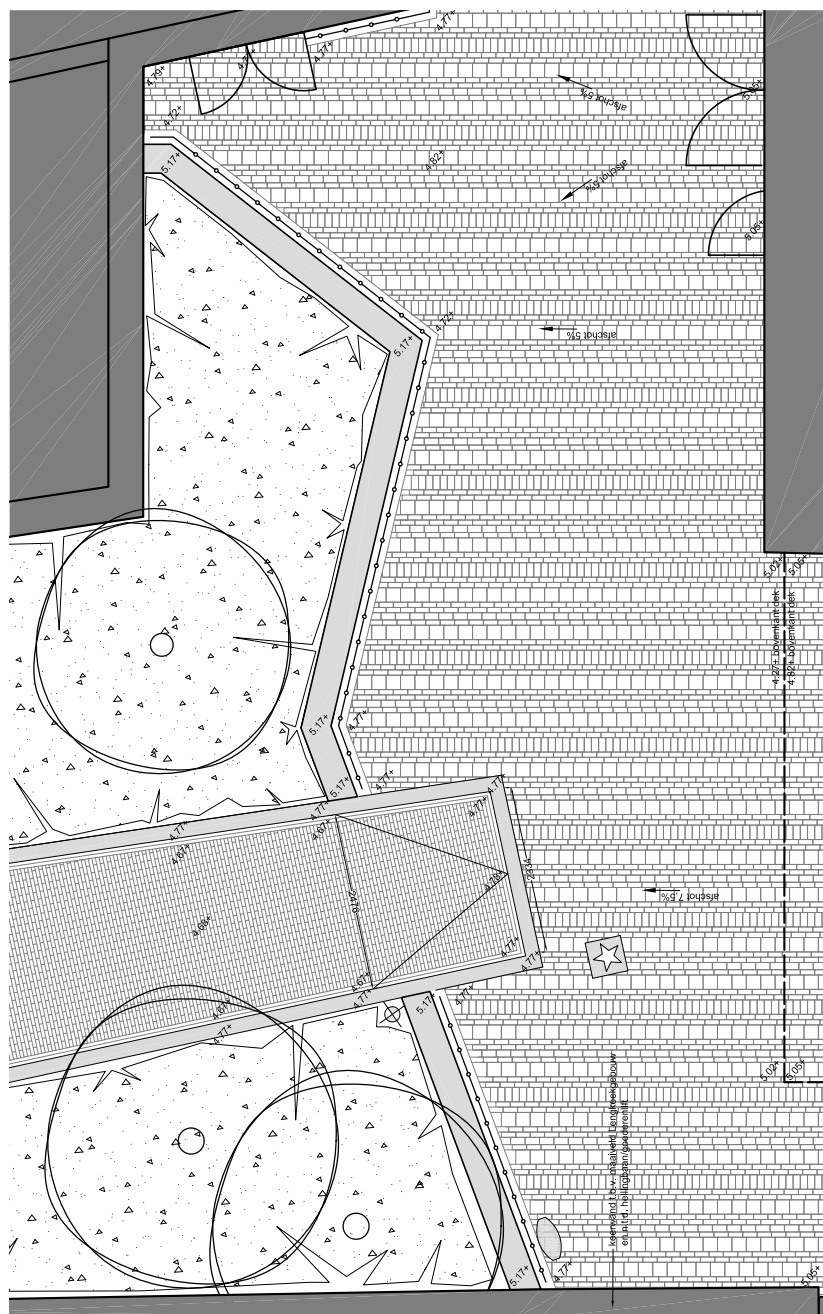
Het woongebied hecht zich op verschillende manieren aan haar omgeving. Op het voorplein hebben we het gemeentehuis aangekondigd in cortenstaal en een looper uitgerold in gebakken klinkers. Bezoekers worden zo al vroeg bewust gemaakt van de wereld die zich achter het gemeentehuis bevindt. De looper volgt de lijn van de zichtas zodat ook deze extra betekenis en allure krijgt. Daarnaast worden twee fysieke verbindingen gemaakt met het Walkartpark.

Plankaart

inrichtingsplan Raadhuislocatie, Zeist

Uitwerking in definitief ontwerp

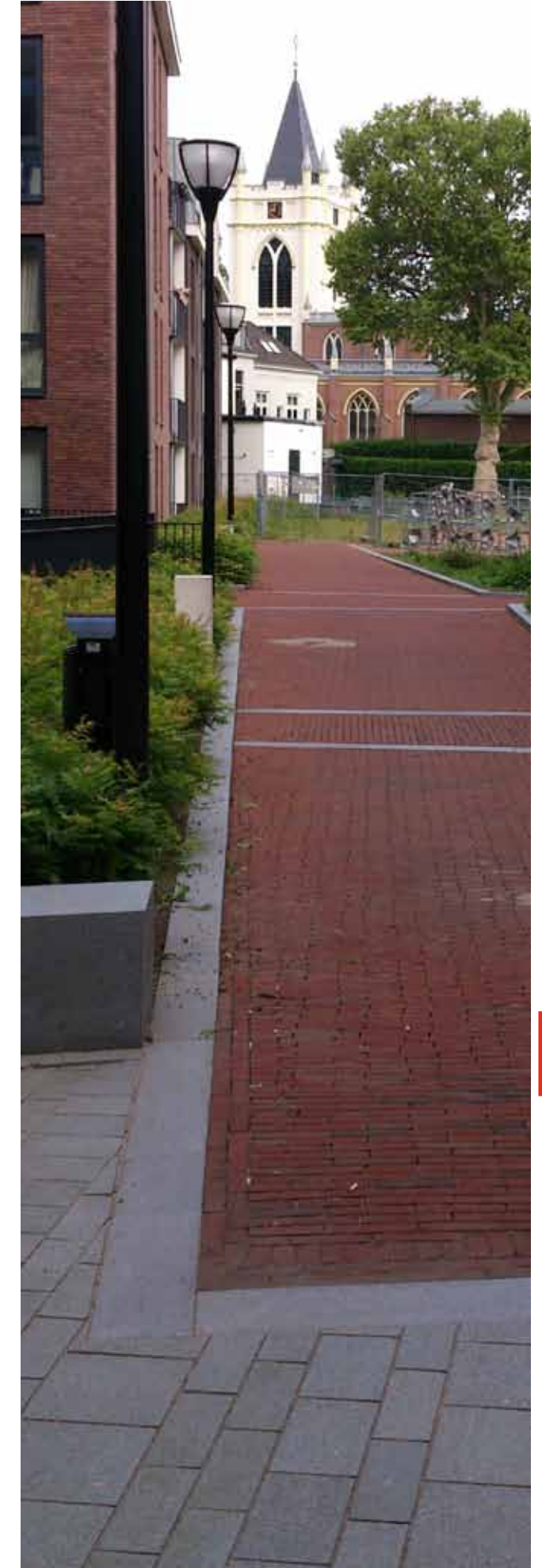

Het Vierde Kwadrant wordt een autovrij woongebied. De uitwerking is zorgvuldig ter hand genomen. Hoogwaardige materialen zijn toegepast en details zijn nauwkeurig uitgewerkt. Zo heeft de bestaande imposante plataan aan de Groene Hof een belangrijke positie op de zichtas ingenomen. Het opgetilde grasvlak vormt een royale speelaanleiding.

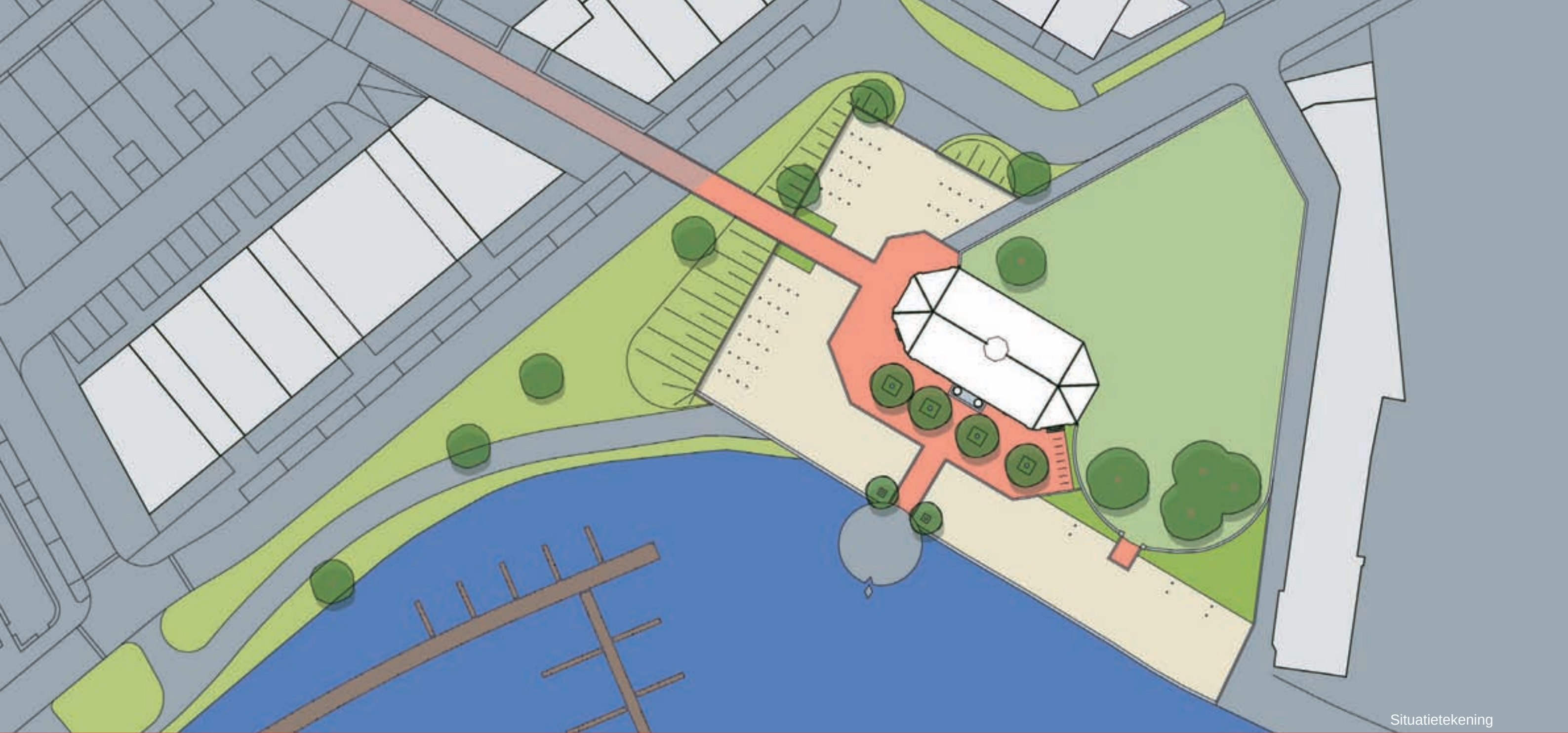
Als basiselementen is gekozen voor gebakken klinkers en natuursteen. Deze materialen verlenen het gebied een hoogwaardige uitstraling en sluiten aan op de materialen in de directe omgeving. De wandelpaden en fietsroute worden uitgevoerd in deze klinkers en opgesloten tussen natuurstenen banden, die in breedte variëren. Langs de wandelpaden zijn ook 50 à 60 cm brede banden gemaakt die plaatselijk kunnen worden opgetild waarmee zitgelegenheid ontstaat zonder dat dit extra ruimte kost. De natuurstenen verharding van het voorplein blijft grotendeels intact.

De beplanting speelt een grote rol in de uiteindelijke sfeer die het terrein uitademt. Het groen vormt een rustgevende en herkenbare ondervloer van het terrein, waarop de gebouwen en paden lijken te zijn geland. Geen brede en bonte verzameling aan kleuren en soorten, maar één duidelijk palet waarbinnen subtiële accenten worden aangebracht. De seizoenen worden zichtbaar gemaakt binnen een palet van witte en gele tinten.

Gezien de compactheid van de bebouwingsstructuur is gekozen voor een relatief laagblijvende basisbeplanting. Kleine bomen en hogere vaste planten vormen de accenten tussen de gebouwen. Het groene karakter wordt verder versterkt door de vele doorzichten naar het Walkartpark, de aangrenzende bomen en niet te vergeten de prachtige grote plataan.

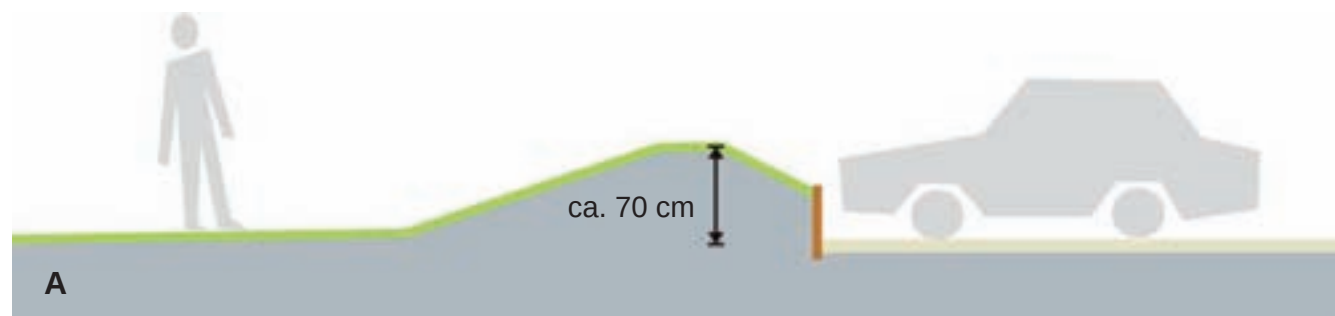
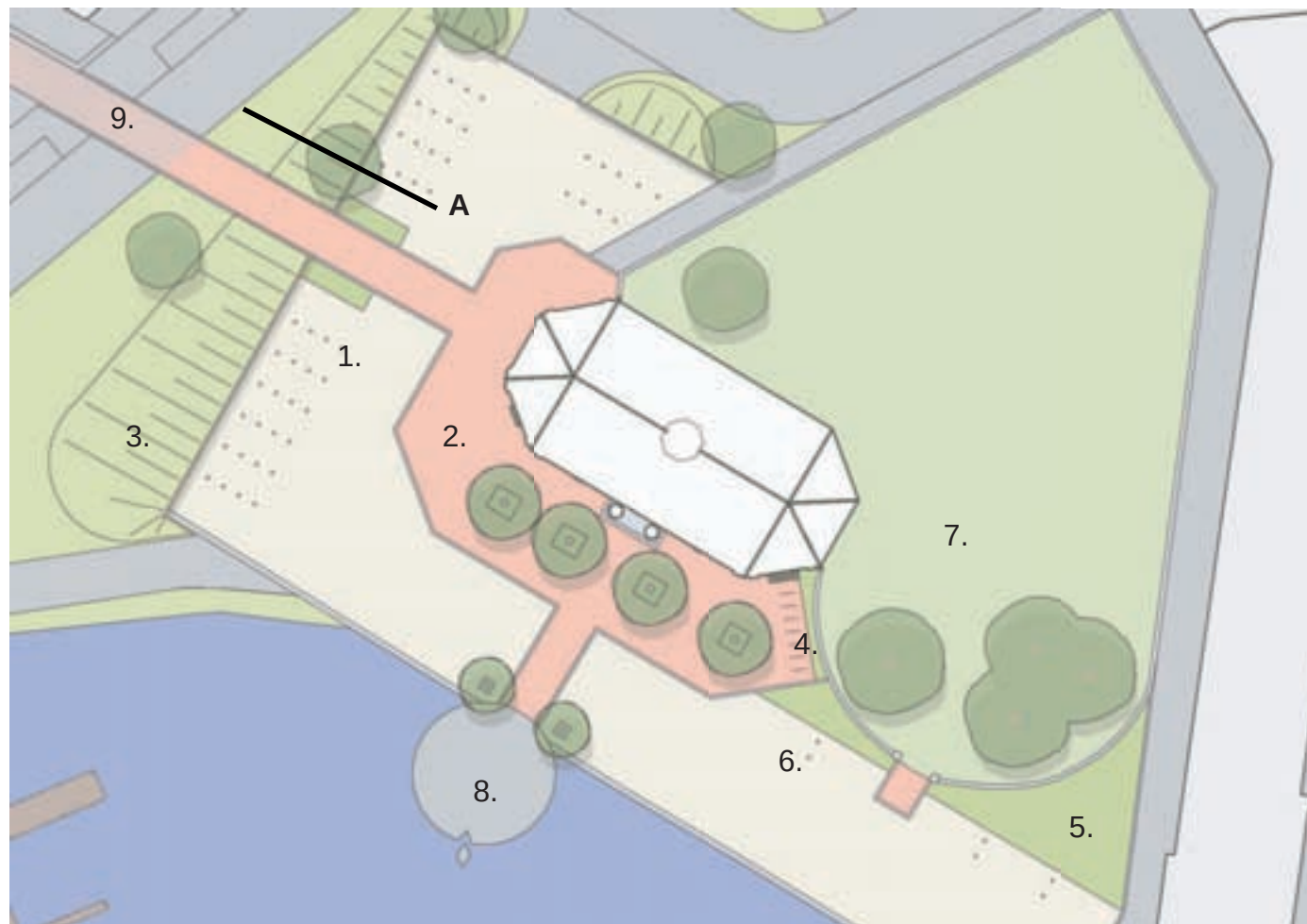

Situatietekening

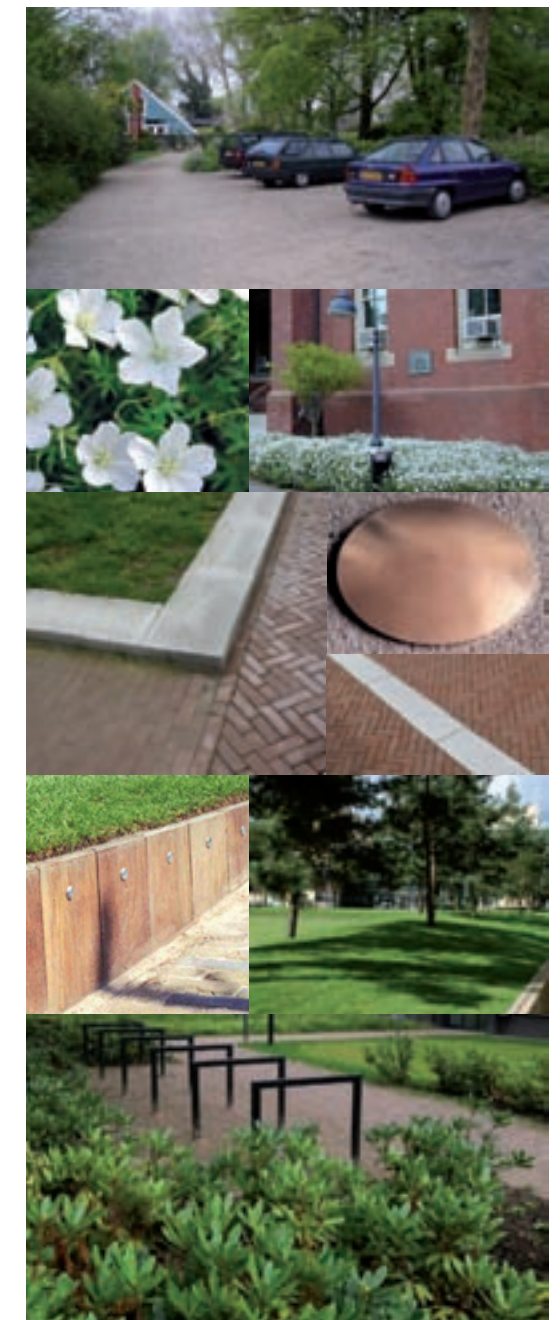
Thamerplein, Uithoorn

Locatie: Thamerplein, Uithoorn
 Opdrachtgever: gemeente Uithoorn
 Oppervlakte: ca. 0,2 ha
 Ontwerp: 2013

1. Pleininrichting met halfverharding.
2. Een kader van gebakken klinkers (mix van roodbruin en oker) en natuursteenbanden rond de Thamerkerk. Daarmee wordt aangesloten op het palet van het plan Waterlijn.
3. Een glooiend talud als afscheiding aan de noordzijde, aansluitend op de glooiingen elders langs de Wilhelminakade.
4. Fietssenstallingen meegenomen in het ontwerp, uit gevoerd als eenvoudige "nietjes" en ingepast in het groen.
5. Een vriendelijk ogend groenbed rond de gebogen muur van de begraafplaats. Bijvoorbeeld kan gedacht worden aan een witbloeiende geranium. Fraai en onderhoudsarm.
6. Subtiële markering van de parkeerplaatsen op de halfverharding middels "punaises".
7. Begraafplaats
8. Stilteplateau
9. Vervolg loper Vinckebuurt

A. Principedoorsnede glooiend talud Rechts: referenties

De Thamerkerk ligt fraai in een bocht van de Amstel. Het ontwerp voor het plein rond deze kerk wil recht doen aan het bijzondere gebouw en aan haar markante ligging. Het plaatst de kerk op een voetstuk, zodat het meer body krijgt in de grootschalige omgeving. Twee kransen van verharding worden rond de Thamerkerk aangelegd. Direct langs het gebouw een band van rode klinkers, daaromheen een open plein van halfverharding.

Een ruim vlak van halfverharding is een beproefde manier om een ruimte rond een monumentaal pand in te richten. Praktische voorzieningen als parkeren en het stallen van fietsen kunnen er een plek op krijgen, zonder op te vallen. Parkeerplaatsen worden subtiel gemarkeerd met "punaises". Als er geen auto's staan, is het gewoon een open pleinruimte. Tegelijkertijd is de opzet zodanig dat het voor iedereen duidelijk is waar je mag rijden en waar niet en waar je je auto kan parkeren. Aan de westzijde worden op deze manier vijftien parkeerplaatsen gerealiseerd en aan de oostzijde vijf. Voorts is er in het ontwerp rekening gehouden met voldoende ruimte voor passerend verkeer voor woningen en bedrijven verderop langs de Amstel.

Naast de kerk is een nieuwe woonbuurt gepland: De Vinckebuurt. Het ontwerp voor het Thamerplein is afgestemd op het ontwerp voor de buitenruimte van dit woongebied (ook door Vollmer & Partners) en op het plan Waterlijn. Zo is aan de geplande loper door het woongebied dat gericht is op de kerk, vervolg gegeven in het pleinontwerp. Woongebied en kerk raken op deze manier bij elkaar betrokken. Waar mogelijk wordt bestaand materiaal hergebruikt, zoals bijvoorbeeld de natuursteenbanden en delen van de klinkerverharding.

Op en rond het plein blijven de bomen gehandhaafd. Verder zijn enkele bomen en plantvakken voorgesteld, onder andere aan de voet van de bestaande kastanjabomen voor de kerk en langs de muur van de begraafplaats. De parkzone langs de Wilhelminakade wordt beëindigd met een laag talud, die het Thamerplein omsluit. Deze oplossing sluit aan bij de subtiële glooiingen die elders in de parkzone voorkomen. Zowel de begraafplaats als het stilteplateau aan de Amstel liften mee in de verfraaiing van het gebied.

VOLLMER &
PARTNERS

stedebouw en landschap

adres

Arnhemseweg 6
3817 CH Amersfoort

telefoon

033 285 1685

e-mail

info@vp.nl

website

www.vp.nl